

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Управління джерелами формування фінансових ресурсів ТОВ
«Україна»

Виконав: студент 2 курсу групи 8.0722-фк
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа
та страхування, освітня програма фінанси і кредит

Манучарян В.С.

Керівник к.е.н., доцент Батракова Т.І.

Рецензент д.е.н., професор Болдуєва О.В.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Освітній рівень магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітня програма фінанси і кредит

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

«_____» _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Манучарян Вячеславу Сергійовичу

1. Тема роботи: «Управління джерелами формування фінансових ресурсів ТОВ «Україна»»
керівник роботи: Батракова Тетяна Іванівна, к.е.н., доцент
затверджені наказом ЗНУ від 01 травня 2023 р. № 650-с.
2. Строк подання студентом роботи: 10 листопада 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності ТОВ «Україна», баланс підприємства, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): вивчити сутність та види фінансових ресурсів підприємства; виявити складові та джерела формування фінансових ресурсів підприємств; дослідити стан формування та використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств; надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «Україна»; провести оцінку фінансово-економічної ефективності діяльності ТОВ «Україна» зробити висновки та запропонувати шляхи вдосконалення механізму кредитування сільськогосподарських підприємств.
5. Кваліфікаційна робота містить 26 рис., 16 табл. і 73 джерела.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Батракова Т.І., доцент	13.08.2023 р.	13.08.2023 р.
2	Батракова Т.І., доцент	10.09.2023 р.	10.09.2023р.
3	Батракова Т.І., доцент	08.10.2023 р.	08.10.2023 р.

7. Дата видачі завдання: 20 червня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	27.06.2023 р. – 09.07.2023 р.	виконано
2.	Виконання вступу	10.07.2023 р. – 10.08.2023 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	13.08.2023 р. – 07.09.2023р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	10.09.2023р. – 05.10.2023 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	08.10.2023 р. – 09.11.2023 р.	виконано
6.	Формування висновків	12.11.2023 р. – 26.11.2023 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	27.11.2023 р. – 30.12.2023 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедрі	04.12.2023 р.	виконано

Студент _____ В.С. Манучарян
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Т.І. Батракова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.О. Щебликіна

(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 105с., 26 рис., 16 табл., 73 джерела, 2 додатка.

Об'єктом дослідження є фінансові ресурси підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-прикладні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження теоретико-методичних й організаційних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму формування фінансових ресурсів підприємств.

Для досягнення поставленої мети, в процесі виконання роботи, були використані такі загальнонаукові та спеціальні методи і прийоми: логічний метод, індукції та дедукції, групування та порівняння, а також методи конкретизації, діалектичний метод, аналіз, синтез, абстрагування та ідеалізації, методи системного підходу, статистичного аналізу, моделювання.

В ході дослідження були одержані результати: досліджено світовий досвід формування та використання фінансових ресурсів підприємств АПК; оцінено ефективність формування фінансових ресурсів підприємства ТОВ «Україна»; запропоновано пріоритетні напрямів удосконалення джерел формування фінансових ресурсів на підприємстві.

Результати дослідження можуть бути застосовані сільсько-господарськими підприємствами з метою оптимізації управління фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА, ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА, ФІНАНСОВИЙ СТАН, УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, ЕФЕКТИВНІСТЬ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ

SUMMARY

Qualifying work: 105p., 15figures, 26 tables, 2 annexes, 73 sources.

The need to survive in the face of fierce competition, the rapidly evolving market relations require from business entities close attention to the organization of production financing, the choice of optimal sources of financial resources, their structure and efficient use. This requires knowledge of the essence of financial resources, in-depth study of theoretical and practical issues of financial management as a management system.

The object of research is the financial resources of the enterprise.

The subject of the study is the theoretical and applied principles of the formation and use of financial resources of the enterprise.

The aim of the master's qualification work is to develop theoretical, methodological and organizational provisions and to develop practical recommendations for improving the mechanism for the formation and use of financial resources of enterprises.

In the course of work, the following general scientific and special methods and techniques were used to achieve the goal: the method of induction and deduction, grouping and comparison, the logical method, as well as the method of comparison, the methods of concretization, the dialectical method, the analysis, synthesis, abstraction and idealization. Methods of systematic approach, statistical analysis, and modeling were used.

The obtained results: the world experience in the formation and use of financial resources of agricultural enterprises; the efficiency of using financial resources of the enterprise of LLC "Ukraine" was estimated; the priority directions of improvement of sources of formation and use of financial resources at the enterprise are offered.

The results of the study can be applied by enterprises, in particular, the methodology for assessing the efficiency of using financial resources of the enterprise, in order to optimize the management of financial resources of the entity.

FINANCIAL RESOURCES OF THE ENTERPRISE, FORMATION AND
USE OF FINANCIAL RESOURCES OF THE ENTERPRISE, FINANCIAL
CONDITION, MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES, FINANCIAL
CONDITION, EFFICIENCY, COMPETITIVENESS

ЗМІСТ

Вступ.....	8
1 Теоретико-методологічні засади формування фінансових ресурсів підприємств АПК.....	12
1.1 Сутність та види фінансових ресурсів підприємств.....	12
1.2 Складові та джерела формування фінансових ресурсів підприємств.....	20
1.3 Ефективність управління джерелами формування фінансових ресурсів.....	29
Висновки до розділу 1.....	36
2 Аналіз формування фінансових ресурсів підприємств АПК.....	38
2.1 Стан формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств.....	38
2.2 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Україна».....	47
2.3 Оцінка фінансово-економічної ефективності діяльності ТОВ «Україна».....	51
Висновки до розділу 2.....	70
3 Напрями вдосконалення формування фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах.....	72
3.1 Світовий досвід формування фінансових ресурсів підприємств АПК.....	72
3.2 Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства ТОВ «Україна».....	78
3.3. Обґрунтування пріоритетних напрямів удосконалення джерел формування фінансових ресурсів на підприємстві.....	82
Висновки до розділу 3.....	94
ВИСНОВКИ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	105
ДОДАТКИ.....	112

ВСТУП

Необхідність виживання в умовах жорсткої конкуренції стрімко розвиваються ринкових відносин вимагає від господарюючих суб'єктів пильно уваги до організації фінансування виробництва, вибору оптимальних джерел формування фінансових ресурсів, їх структурі та ефективному використанню. Це вимагає знання сутності фінансових ресурсів, глибокого вивчення теоретичних і практичних питань фінансового менеджменту як системи управління.

Дискусія щодо природи фінансових ресурсів підприємств обумовлена різними підходами до визначення. Економічну природу даної категорії вивчали безліч українських та зарубіжних вчених, а саме: Білоліпецький В.Г., Буряковський В.В., Василик О.Д., Вознюк Г.Л., Лігоненко Л.О., Гуляєва Н.М., Гринюк Н.А., Завгородній А.Т., Зятковський І.В., Колчина Н.В., Мерзляков І.В., Опарін В.М., Павлюк К.В., Поддєрьогін А.М., Романенко О.Р., Смовженко Т.С., Юрій С.І.

Проблематикою теоретичних та практичних аспектів формування і використання фінансових ресурсів, наукових підходів до їх класифікації висвітлювали у своїх працях вітчизняні вчені такі як Бланк І.О., Білик М.Д., Зятковський І.В., Василик О.Д., Лігоненко Л.О., Опарін В.М., Павлюк К.В., Поддєрьогін А.М. та інші. Значний внесок у дослідження питання функціонування фінансових ресурсів підприємств зробили наступні вчені: Бочаров В.В., Белоліпецький В.Г., Ковальов В.В., Романовський М.В., Родіонова В.М., Слепов В.А., Дональдсон Г., Мілль Дж.С., Хірт Дж., Брейлі Р., Брігхем Ю., Майерс С. та ін.

Основною метою управління фінансовими ресурсами на підприємстві є їх оптимізація, тобто процес вибору найкращих форм їхньої організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності. Тому комплексна розробка теоретичних і

практичних питань формування та використання фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах, а також визначення напрямів підвищення їх ефективності є актуальною проблемою сьогодення, що і стало причиною вибору теми магістерської роботи.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є розвиток теоретико-методичних й організаційних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму формування фінансових ресурсів підприємства.

Виходячи з цієї мети, були розроблені такі основні задачі дослідження:

- розглянути сутність та види фінансових ресурсів підприємств;
- дослідити складові та джерела формування фінансових ресурсів підприємств;
- вивчити та систематизувати основні напрямки та ефективність використання фінансових ресурсів підприємств АПК;
- провести оцінку стану формування та використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств;
- проаналізувати організаційно-економічну характеристику ТОВ «Україна»;
- провести оцінку фінансово-економічної ефективності діяльності ТОВ «Україна»
- дослідити світовий досвід формування та використання фінансових ресурсів підприємств АПК;
- оцінити ефективність використання фінансових ресурсів підприємства ТОВ «Україна»;
- запропонувати пріоритетні напрями удосконалення джерел формування фінансових ресурсів на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процеси формування та управління фінансовими ресурсами підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-прикладні засади формування

фінансових ресурсів підприємства.

У процесі виконання роботи, для досягнення поставленої мети, були використані такі загальнонаукові та спеціальні методи і прийоми: метод індукції та дедукції для уточнення понятійного апарату фінансових ресурсів підприємств; методи теоретичного узагальнення, групування та порівняння – для визначення складових та джерел формування фінансових ресурсів підприємств та визначення основних напрямків та ефективності використання фінансових ресурсів підприємств; логічний метод, а також метод порівняння використано для оцінки фінансового стану підприємства; методи конкретизації, діалектичний метод, аналіз, синтез, абстрагування та ідеалізація. Використовувались методи системного підходу, статистичного аналізу, моделювання.

Інформаційною базою для написання магістерської роботи були: статті, монографії, періодичні видання, які досліджували проблеми формування та використання фінансових ресурсів, також загальна інформація про ТОВ «Україна» та його фінансова звітність.

Наукова новизна отриманих результатів визначається такими основними положеннями:

– надано визначення поняття «фінансові ресурси підприємства». Запропоноване наступне трактування поняття сутності фінансові ресурси підприємства – це поточні і потенційно можливі засоби, які при необхідності можуть бути в наявності, прийняті і використані підприємствами для формування активів підприємства, грошових резервів, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників, а також для виконання інших завдань з метою забезпечення ефективного розвитку підприємства.

– дістав подальшого розвитку алгоритм схеми оцінки ефективності механізму використання фінансових ресурсів для сільськогосподарських підприємств.

– запропонована схема фінансового забезпечення для сільськогосподарських підприємств, що враховує всі поточні проблеми та

можливі напрями і методи фінансування сільськогосподарських підприємств в умовах війни.

Значення результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає у комплексному дослідженні теоретико-організаційних засад формування та використання фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах та розробці практичних рекомендації щодо їх оптимізації в повоєнних умовах під час розбудові галузі АПК.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися й обговорювалися на науково-практичній конференції: X Міжнародній науково-практичній конференції «Науковий прогрес: інновації, досягнення та перспективи» (Мюнхен 25-27 червня 2023)

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано тези «Стан фінансування підприємств малого та середнього бізнесу в Україні»

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Сутність та види фінансових ресурсів підприємств

Сучасні умови розвитку ринкових відносин, глобалізація світового ринку та жорстка конкуренція призвели до великої кількості викликів перед суб'єктами господарювання. Дуже важко на теперішньому етапі не тільки стабільно розвиватися, а й утримувати свої позиції в своїй галузі. Організація фінансових відносин при веденні господарської діяльності є основним завданням, для підприємств будь-якої галузі, для досягнення ефективного функціонування та одержання прибутку. Без ефективного формування та використання фінансових ресурсів цього неможливо досягти. Достатній обсяг, оптимальна структура та правильний вибір напрямків використання є важливими чинниками досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства.

Економічна сутність фінансових ресурсів досліджується як українськими так і зарубіжними науковцями. Сьогодні характерне саме посилення ролі фінансів у ефективному функціонуванні підприємств.

Дефініція «фінансові ресурси» широко використовується в економічній літературі і в практиці, але в неї вкладають різні значення - від величини грошових коштів на рахунках в банку та інших рахунках до інших показників балансу підприємства. Фінансові ресурси є одним з фундаментальних понять фінансів підприємств. Їхня специфіка виявляється в тому, що вони завжди виступають у грошовій формі, мають розподільний характер і відбивають формування і використання різноманітних видів прибутків і нагромаджень суб'єктів господарської діяльності сфери матеріального виробництва, держави й учасників невиробничої сфери. Значення та роль фінансових ресурсів у сучасних умовах господарювання

важко переоцінити. На механізмі забезпечення фінансовими ресурсами підприємств позначилися трансформаційні процеси в економіці що призвело до необхідності адаптації даного механізму до сучасних умов господарювання.

Проте дотепер серед науковців ще немає загальноприйнятої точки зору щодо теорії даного питання. В економічній літературі існує розмаїття точок зору щодо визначення сутності фінансових ресурсів.

Щодо визначення економічної природи такої категорії, як фінансові ресурси підприємств існує також безліч точок зору українських та зарубіжних вчених, а саме: Білоліпецький В.Г., Буряковський В.В., Василик О.Д., Вознюк Г.Л., Лігоненко Л.О., Гуляєва Н.М., Гринюк Н.А., Завгородній А.Т., Зятковський І.В., Колчина Н.В., Мерзляков І.В., Опарін В.М., Павлюк К.В., Поддєрьогін А.М., Романенко О.Р., Смовженко Т.С., Юрій С.І.

Головним моментом у процесі наукового дослідження фінансових ресурсів підприємств, як економічної категорії, є визначення поняття «фінансові ресурси підприємства».

Ототожнюючи фінансові ресурси з активами підприємства, дослідники розглядають загальну сукупність уже вкладених ресурсів, які використовуються і мають приносити вигоди підприємству. З іншого боку, прирівнюючи фінансові ресурси до пасивів, робиться акцент на джерело походження реальних грошових коштів, які були свого часу вкладені у підприємство.

Перший, і другий підходи розглядають обсяг фінансових ресурсів лише на певний момент часу, на який було складено бухгалтерський баланс, і не враховують постійного руху грошових потоків, якими обов'язково супроводжується будь-яка діяльність підприємства.

В табл. 1.1 наведено найбільш поширені тлумачення фінансових ресурсів як економічної категорії та визначення фінансових ресурсів підприємства, зокрема.

Таблиця 1.1 – Визначення поняття фінансових ресурсів з точки зору різних науковців

Автор	Змістова характеристика поняття «фінансові ресурси»
1	2
1. Ситник Н. С., Смолінська С.Д., [1]	Фінансові ресурси підприємств – це їх власний та залучений грошовий капітал, який вони використовують для формування власних активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання доходу, прибутку. Фінансові ресурси як джерела формування активів підприємства відображаються у пасиві балансу, а засоби, у тому числі й грошові кошти, – у активі балансу. Зв'язок між фінансовими ресурсами і грошовими коштами виявляється у тому, що грошові кошти є матеріальним вираженням фінансових ресурсів.
Закон України «Про господарські товариства»[2]	Фінансові ресурси підприємства — це частина грошових коштів у формі прибутків і зовнішніх надходжень, призначених для виконання фінансових зобов'язань і здійснення витрат щодо забезпечення розширеного відтворення".
Сокурєнко В.В., Швець Д.В. [3]	Фінансові ресурси підприємства – це грошові доходи і надходження, що знаходяться в його розпорядженні і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат щодо розширеного відтворення, економічного стимулювання працюючих і забезпечення доходів власників. Первинне формування фінансових ресурсів відбувається в момент створення підприємства, коли утвориться його статутний капітал. Це майно підпр
Гудзь О.Є. [4]	Фінансові ресурси це укупність усіх високоліквідних наявних активів, які перебувають у розпорядженні підприємства й призначені для виконання фінансових зобов'язань і розширеного відтворення, пов'язуючи їх обсяг та склад із платоспроможністю підприємства.
Філімоненков О. А. [5]	Фінансові ресурси підприємства виступають грошовим капіталом який вкладений в підприємство з метою одержання доходів та прибутку.
Нікола С.О. [6]	Фінансові ресурси є грошовим вираженням новоствореної вартості на підприємстві. Джерелом їх формування є валовий внутрішній продукт.
Аніловська Г..Я.[7]	Фінансові ресурси (financial resources) – активи, за допомогою яких підприємство може вирішувати свої завдання інвестиційнофінансового характеру. У розрізі фінансово-господарської діяльності підприємства це рішення реалізується шляхом комбінації двох типових процесів – мобілізації та інвестування.
Нечипоренко А. В.[8]	Під фінансовими ресурсами варто розуміти сукупність усіх грошових коштів, які має підприємство на певну дату через провадження своєї основної, фінансової та інвестиційної діяльності. Джерелами формування фінансових ресурсів підприємства є власні фінансові ресурси та залучені з різних джерел кошти.

Вивчення точок зору фахівців щодо визначення економічної природи «фінансових ресурсів» дозволяє виділити такі основні ознаки фінансових ресурсів підприємств:

- джерело формування;
- мета формування;
- напрямок і мета використання (цільове призначення).

Як говорить Вікіпедія фінансові ресурси – це кошти, що перебувають у розпорядженні підприємств і призначені для виконання ними певних фінансових зобов'язань. Формуються за рахунок створення підприємства, власних та прирівняних до них коштів, мобілізуються на фінансовому ринку, надходять у порядку розподілу грошових надходжень[9].

Фінансові ресурси підприємств характеризуються такими властивостями:

- фінансові ресурси мають стадію утворення;
- фінансові ресурси відображають ставлення до власності;
- фінансові ресурси мають джерела формування і цілі використання;
- від джерел формування та напрямів використання залежить структура фінансових ресурсів підприємства [10].

Характеризуючи фінансові ресурси підприємства з фінансової точки зору наголосимо на тому, що вони є:

– об'єктом фінансового управління (у функціонуванні та економічному розвитку підприємства та його практичній діяльності особлива увага приділяється фінансовим ресурсам. Вони є центральним елементом та об'єктом впливу фінансового менеджменту);

– джерелом доходу (особливість фінансових ресурсів як джерела доходу є те, що вони діють відокремлено від інших факторів виробництва. Використання фінансових ресурсів (як джерела доходу) забезпечується формуванням грошових надходжень підприємства у фінансовій та інвестиційній ланках діяльності. Акумуляовані фінансові ресурси

використовуються для фінансування реальних та фінансових інвестицій із метою отримання доходу в майбутньому);

Досліджуючи сутність і категоріальний зміст фінансових ресурсів, можна виділити такі властивості:

обмежена мобільність;

- джерело доходу;
- трансформаційна здатність;
- суб'єкт економічного управління;
- систематичний вплив факторів ризику;
- об'єкт купівлі-продажу, права власності та розпорядження;
- цільовий характер використання;
- сезонність формування та використання;
- специфічні правила формування і використання суб'єктами господарювання різних організаційно-правових форм;
- виробничий та інвестиційний ресурс [10].

Слід зазначити, що усі виділені ознаки тісно взаємопов'язані між собою. Так, трансформаційна здатність фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств у більшості випадків активізується у періоди сезонної потреби у виробничих та інвестиційних ресурсах або страхуванням від фінансових ризиків, що в свою чергу забезпечується їх високою ліквідністю. А фінансові ресурси як об'єкт купівлі-продажу, права власності і розпорядження відповідно стають джерелом доходу для підприємства.

Науковці класифікують фінансові ресурси підприємства за різними видами та ознаками.

Козачок І. А. у своїх працях класифікує фінансові ресурси підприємства за наступними ознаками:

- За джерелами утворення виділяють:
 - власні фінансові ресурси – це ресурси, що належать підприємству і утворюються внаслідок його фінансово-господарської діяльності;

– залучені фінансові ресурси – це ресурси, що знаходяться у тимчасовому розпорядженні підприємства і використовуються для досягнення певних цілей.

- За термінами залучення:
 - необмежені, тобто, власні фінансові ресурси;
 - термінові (фінансові ресурси, термін залучення яких більше одного року та фінансові ресурси, термін залучення до одного року).

- За ознакою платності:

- безоплатні;
- платні.

- За найменуванням валюти:

- фінансові ресурси в національній валюті;
- фінансові ресурси в іноземній валюті.

Стасюк Л.С. виокремив такі ознаки класифікації фінансових ресурсів підприємств:

- За видами господарської діяльності:

операційні;

інвестиційні;

- фінансові.

- За кругообігом:

- початкові;
- функціонуючі;
- прирощені.

- За об'єктом інвестування:

- у реальні інвестиційні об'єкти;
- у фінансові інструменти.

- За організаційно-правовою формою:

акціонерні;

- пайові;
- індивідуальні.

- За матеріально-речовою структурою:
 - матеріалізовані;
 - обігові кошти.
- За правом власності:
 - власні;
 - позичені;
 - надані.
- За джерелами формування:
 - зовнішні;
 - внутрішні.
- За призначенням:
 - для виконання фінансових зобов'язань;
 - для забезпечення розширеного відтворення;
 - для забезпечення господарських та інших соціальних потреб.
- За характером участі у господарському процесі:
 - активні;
 - пасивні.
- За видами сформованих активів:
 - необоротні активи;
 - оборотні активи;
 - витрати майбутніх періодів.
- За джерелами покриття активів:
 - власний капітал;
 - поточні зобов'язання;
 - забезпечення наступних витрат і платежів;
 - довгострокові зобов'язання;
 - доходи майбутніх періодів.
- За ступенем ліквідності активів:
 - найбільш ліквідні;
 - швидкоореалізовані; повільноореалізовані;

- важкореалізовані.
- За терміном погашення зобов'язань:
 - найтерміновіші зобов'язання;
 - короткострокові пасиви;
 - довгострокові пасиви;
 - постійні пасиви [12].

Класифікує фінансові ресурси підприємства за трьома основними ознаками Опарін В.М.:

- За кругообігом:
 - початкові фінансові ресурси – ті, які знаходяться у статутному фонді;
 - прирощені – які одержало підприємством здійснюючи свою діяльність.
- За характером використання:
 - матеріалізовані фінансові ресурси, що вкладені в основні засоби, які постійно забезпечують виробничий процес;
 - оборотні кошти, що перебувають в обігу.
- За правом власності:
 - власні кошти підприємства (це може бути приватний, пайовий чи акціонерний капітал);
 - надані безоплатно державою з бюджету чи фондів цільового призначення;
 - позичені, до яких відносяться отримані кредити [13].

Підсумовуючи все вище сказане, у процесі свого дослідження ми даємо власне трактування визначення «фінансові ресурси підприємств» як поточні, створені за рахунок власних та залучених джерел фінансування, так і потенційно можливі засоби, які підприємство може використати для формування активів, грошових резервів, виконання своїх фінансових зобов'язань перед партнерами, власниками та працівниками, з метою забезпечення сталого розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

1.2 Складові та джерела формування фінансових ресурсів підприємств

Фінансові ресурси створюють передумови для стабільної роботи підприємства, його зростання, а також визначають конкурентоспроможність підприємства на ринку. Господарська діяльність підприємств починається з формування фінансових ресурсів.

Формування фінансових ресурсів здійснюється в процесі створення підприємств і реалізації їх фінансових відносин при здійсненні господарської діяльності. Підприємства залучають кошти під прогнозований напрямок використання. Отже, спочатку визначають мету формування і використання коштів та їх розмір, а вже потім залучають кошти. При цьому джерела фінансових ресурсів підприємств виступають як складова фінансового потенціалу для формування фінансових ресурсів і визначають напрямок та обсяг їх надходження [14].

Джерела формування фінансових ресурсів залежать від форми власності. Так, при створенні державних підприємств фінансові ресурси формуються за рахунок бюджету, засобів вищих органів керування, засобів інших аналогічних підприємств при їх реорганізації та ін. При створенні приватних підприємств чи інших недержавних підприємств, вони формуються за рахунок часткових внесків засновників, добровільних внесків юридичних і фізичних осіб.

Формування фінансових ресурсів підприємства – це складний динамічний процес. Слід зазначити, які саме фактори обумовлюють формування складових фінансових ресурсів та впливають на їх збалансованість та ефективність використання.

Формування структури фінансових ресурсів має забезпечити таке поєднання власних і позикових джерел фінансування, яке сприятиме зростанню рентабельності капіталу, платоспроможності, фінансової

стійкості, зниженню фінансових ризиків та середньозваженої вартості фінансових ресурсів тощо [14].

Внутрішні фактори, які впливають на обсяги формування фінансових ресурсів, включають: стратегію підприємства, для якої формуються фінансові ресурси; фінансовий менеджмент, котрий є механізмом управління рухом фінансових ресурсів підприємства; якість організації управління фінансовими ресурсами; принципи організації та ведення бізнесу; рівень досконалості фінансової структури підприємства; загальну оцінку ефективності виробництва та узгодження його з фінансовим планом підприємства тощо.

Зовнішнє середовище виявляється змінним, яке зна'ходиться за кордонами підприємства і не є ділянкою власного впливу зі сторони його менеджменту. Це, передусім, усі ті підприємства, а також люди, що пов'язані з цим підприємством у силу виконаних ним цілей і задач: постачальники, покупці, акціонери, кредитори, конкуренти, торгові організації, урядові органи та ін. Крім того, буває інший ряд змінних зовнішнього середовища – суспільні фактори й умови, що, не діючи саме на оперативну практику підприємства, характеризують стра'тегічно важливі рішення, котрі прийняті її менеджментом [15].

До зовнішніх факторів, які визначають формування та використання фінансових ресурсів підприємства, належать: рівень конкуренції на ринках ресурсів; зміна політичного курсу влади та правового поля; ступінь розвитку фінансового ринку; стан економіки в цілому; рівень інфляції тощо.

Основою бесперервності виробничого процесу є фінансові ресурси, які формуються за рахунок різних джерел: власного капіталу підприємства, позичених і залучених фінансових ресурсів (рис. 1.1).

Власні кошти - це кошти підприємств, які постійно знаходяться в обігу й кінцевий строк використання яких не встановлений. Власні фінансові надходження можуть формуватися в результаті внутрішніх грошових потоків у вигляді чистого доходу від звичайної і надзвичайної діяльності та

зовнішніх – вкладів засновників (акціонерів), цільових надходжень, безоплатної фінансової допомоги. Слід зазначити, що загальний розмір чистого доходу суттєво не змінює величину власного капіталу підприємства, оскільки в частині фонду заміщення відтворює його, а в частині чистого прибутку – примножує.

Позичені кошти – це ті, що одержує підприємство на визначений термін, за плату й на умовах повернення. Формуються вони, переважно, за рахунок коротко - і довгострокових кредитів банків. Використання таких коштів доцільне якщо прибутковість від такого фінансування перевищує рівень позичкового процента.

Рисунок 1.1 – Склад фінансових ресурсів підприємства

Залучені кошти – це кошти, які не належать підприємствам, але внаслідок діючої системи розрахунків постійно перебувають в їх обігу. Формуються вони за рахунок усіх видів кредиторської заборгованості підприємства.

Відповідно до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та плану рахунків до структури власного капіталу входить: статутний (пайовий) капітал, вилучений капітал, додатковий капітал, резервний капітал і нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (рис. 1.2).

Зупинимось коротко на змістовному наповненні власного капіталу підприємства.

Статутний капітал – це зареєстрована вартість акцій для акціонерних товариств і сума оголошеного статутного капіталу для інших підприємств, зафіксованих в статутних документах.

Рисунок 1.2 – Структура власного капіталу підприємства

Статутний капітал юридичної особи реєструється у державному органі реєстрації одночасно з реєстрацією статуту підприємства. Додаткові внески

засновників можна направити на поповнення статутного капіталу, перереєструвати його і тільки тоді на них нараховуються дивіденди.

Статутний капітал створюється за рахунок внесків засновників. Згідно з законом України «Про господарські товариства» від 19.09.91 р. № 1576 –ХІІ внески засновників можуть здійснюватися у вигляді: будівель, споруд, обладнання; інших матеріальних цінностей (виробничих запасів, готової продукції, товарів тощо); цінних паперів; прав користування землею, водою та іншими природними ресурсами та майном; інших майнових прав, у тому числі інтелектуальної власності; грошових коштів, у тому числі в іноземній валюті[2].

Забороняється використання бюджетних коштів, отриманих у позику, коштів, отриманих під заставу.

Статутний капітал, таким чином, є частиною майна підприємства. Кошти та майно, що внесені до статутного капіталу, беруть участь у господарському обороті поряд з іншим майном. Внески до статутного капіталу, що надійшли на поточний рахунок, можуть бути використані на будь-які цілі, у тому числі на заробітну плату, придбання матеріалів, обладнання та інші.

Формування статутного капіталу за рахунок внесків засновників фіксується в засновницьких документах підприємства (Статуті та Установчому договорі). Сума статутного капіталу, а також рішення про його збільшення, або зменшення обов'язково реєструється в Державному реєстрі господарських одиниць. Сума, яка на дату реєстрації підприємства заявлена, але фактично не внесена засновниками, становить неоплачений капітал. Невкладені кошти засновників зменшують реальний розмір статутного капіталу і в балансі відображаються зі знаком мінус.

Пайовий капітал – це сукупність коштів фізичних та юридичних осіб, добровільно розміщених у товариствах для господарської діяльності, зокрема, у споживчій товариствах, житлово-будівельних кооперативах, кредитних спілках, колективних сільськогосподарській підприємствах.

Пайовий капітал формують юридичні особи, для яких передбачено внесення пайових внесків та реєстрація установчих документів різної форми (кредитні спілки, споживчі товариства, колективні сільськогосподарські підприємства). На додаткові пайові внески згідно з рішенням зборів пайовиків, також можуть нараховуватись дивіденди. Підчас господарської діяльності до складу власного капіталу, крім статутного фонду з зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування, долучається додатковий капітал.

Додатковий капітал у складі власного капіталу утворює резерви капіталу підприємства, які можуть бути використаними без прямих фінансових втрат власниками, на відміну від втрати статутного капіталу, що є прямим збитком для власників.

Додатковий капітал складається з емісійного доходу, іншого вкладеного капіталу; накопичених курсових різниці; безоплатного одержання необоротних активів; іншого додаткового капіталу

У складі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, він формує переважну частину його власних фінансових ресурсів, забезпечує приріст власного капіталу, а відповідно, і ріст ринкової вартості підприємства. Певну роль у складі внутрішніх джерел виконують також амортизаційні відрахування, особливо на підприємствах із високою вартістю власних основних засобів і нематеріальних активів; проте, суму власного капіталу підприємства вони не збільшують, а лише є засобом його реінвестування. Інші внутрішні джерела не грають помітної ролі у формуванні власних фінансових ресурсів підприємства[16].

До складу залучених фінансових ресурсів включають кредиторську заборгованість за товари (роботи, послуги), а також всі види поточних зобов'язань підприємства за розрахунками: суму заборгованості підприємства з усіх видів платежів до бюджету; суму заборгованості за внесками в позабюджетні фонди; суму заборгованості підприємства з виплати дивідендів його засновникам; суму авансів, отриманих від юридичних і фізичних осіб у

рахунок подальшої поставки продукції, виконання робіт та надання відповідних послуг тощо.

Залучені позикові фінансові ресурси підприємства найчастіше зустрічаються в формі:

- банківських кредитів і позик;
- коштів від випуску і продажу облігацій фірми;
- позик від інших небанківських суб'єктів ринку.

Згідно положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та плану рахунків залучені та запозичені кошти відображають у балансі підприємства наступними статтями: довгострокові зобов'язання і забезпечення, поточні зобов'язання і забезпечення, зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Формування з різних джерел фінансових ресурсів дає можливість підприємству вчасно інвестувати кошти в нове виробництво, забезпечувати розширення й технічне переозброєння діючих основних засобів, фінансувати наукові дослідження, розробки та їхнє впровадження» [18].

Залежно від джерел формування фінансові ресурси поділяються на три групи:

- 1) фінансові ресурси, сформовані за рахунок власних і прирівняних до них засобів (прибуток від основної діяльності, прибуток від реалізації вибулого майна, прибуток від позареалізаційних операцій, амортизаційні відрахування, надходження від засновників при формуванні статутного капіталу, додаткові пайові та інші внески, стійкі пасиви та ін.);
- 2) фінансові ресурси, сформовані за рахунок мобілізації ресурсів на фінансовому ринку (кошти від емісії та продажу акцій, облігацій та інших видів цінних паперів; кредити банків та позики юридичних й фізичних осіб, факторинг, фінансовий лізинг тощо);
- 3) фінансові ресурси, що надходять в порядку перерозподілу (страхові відшкодування, ресурси, отримані від концернів, асоціацій,

головних компаній, дивіденди та відсотки за цінними паперами інших емітентів, бюджетні асигнування).

Враховуючи те, що діяльність будь яких підприємств спрямовано на виконання найважливішої функції – життєзабезпечення. Тому ефективне використання фінансових ресурсів є суттєвим інструментом впливу на конкурентоспроможність. [19].

На підприємстві при формування фінансових ресурсів потрібно дотримуватися таких принципів:

- урахування перспектив розвитку господарської діяльності підприємства;

- забезпечення відповідності обсягу залучених фінансових ресурсів обсягу сформованих активів;

- забезпечення високоефективного використання фінансових ресурсів під час господарської діяльності підприємства, що передбачає дотримання певної відповідності між складовими фінансових ресурсів і напрямками їх використання;

- забезпечення оптимальності структури джерел фінансування з позиції ефективного їх функціонування – цей принцип передбачає формування певного співвідношення між власними та позиковими ресурсами підприємства;

- забезпечення мінімізації витрат щодо формування фінансових ресурсів із різних джерел – реалізація цього принципу пов'язана з розрахунком вартості кожної окремої складової фінансових ресурсів та залучення його із таких джерел, які б забезпечували мінімальні витрати з формування та використання певних видів власних та позикових фінансових ресурсів.

Склад фінансових ресурсів, їх обсяги залежать від виду й розміру підприємства, виду його діяльності, обсягів виробництва. Чим більший обсяг виробництва і вища ефективність роботи підприємства, тим більшим є обсяг власних фінансових ресурсів, і навпаки.

Формування дієвого механізму забезпечення фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств є багатовекторною проблемою з урахуванням специфіки, взаємозумовленості та взаємозв'язку умов та факторів, що впливають цей процес. Розглядаючи галузеві особливості діяльності аграрних підприємств, варто відзначити, що серед них є суб'єктивні – ті, які обумовлені фактичним станом діяльності сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах, та об'єктивні – спричинені особливостями сільськогосподарського виробництва [20].

Ситуація з фінансового забезпечення галузі сільського господарства не впливає на поліпшення фінансового стану та забезпеченості фінансовими ресурсами підприємств галузі в останні декілька років. Недосконалістю державних програм дотацій та підтримки, гнучкої системи оподаткування є те, що алгоритм виконання цих програм не є ідеальним, профільні органи виконавчої влади не мають налагодженого контакту між собою, відсутній дієвий механізм збуту продукції. Тому перспективні позитивні показники діяльності просто не мають шансу на існування[20].

Сільське господарство як галузь матеріального виробництва має ряд особливостей, що позначаються на його функціонуванні в умовах ринкової економіки, а отже, доцільно відмітити деякі характерні ознаки фінансових ресурсів, які притаманні їм саме в цій галузі функціонування: сезонність; значна тривалість виробничого циклу; підвищена потреба в кредитних ресурсах; широке використання оренди землі, специфічні правила формування і використання у різних організаційно-правових формах господарств.

Наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів та їх ефективне використання визначають задовільний фінансовий стан підприємства: платоспроможність, фінансову стійкість, ліквідність і рентабельність. З огляду на це, найважливішим завданням підприємств є пошук резервів збільшення власних фінансових ресурсів і найкращого їх використання з метою підвищення ефективності роботи підприємства.

1.3 Ефективність управління джерелами формування фінансових ресурсів

Система фінансових ресурсів підприємства являє собою інструмент, за допомогою якого підприємство здатне досягти основної зі своїх цілей – збільшення власного капіталу та отримання прибутку. Ефективне управління цим механізмом неможливе без раціоналізації системи управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання. Сучасна практика підприємницької діяльності розробила значну кількість способів підвищення ефективності функціонування підприємств.

Не можливо, в сьогодняшніх реаліях, ефективно управляти фінансовими ресурсами не враховуючи ефективність їх використання.

Важливим завданням при визначенні напрямів використання фінансових ресурсів підприємства є їх оптимізація та раціональний перерозподіл. Оптимальний варіант формування та використання фінансових ресурсів базується на застосуванні системно-аналітичного підходу до управління фінансами. В основі цього підходу лежить доцільність управлінського рішення, яке визначається ситуацією, що формується під впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, в якому знаходиться суб'єкт господарської діяльності.

Основними напрямками використання фінансових ресурсів є:

- платежі організаціям фінансово-банківської системи, обумовлені виконанням фінансових зобов'язань (податкові платежі до бюджету, страхові платежі, виплата відсотків за користування банківськими кредитами, погашення раніше отриманих позик тощо);
- реінвестування пов'язане з розширенням та технічним оновленням виробництва, переходом на нові прогресивні технології, використання «ноу-хау»;
- інвестування фінансових ресурсів у цінні папери інших суб'єктів господарювання: акції, облігації, які є об'єктом купівлі-продажу на ринку;

- використання фінансових ресурсів на забезпечення потреб соціального характеру;
- поточні витрати на виробництво і реалізацію (робот, послуг);
- інвестування коштів у поповнення оборотних активів і поширення асортименту продукції, що виробляється;
- інвестування коштів у науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки і придбання нематеріальних активів;
- створення резервів тощо [28].

В своїй роботі ми розглядаємо управління фінансовими ресурсами на прикладі сільськогосподарського підприємства. Ринковий механізм господарювання надає сільськогосподарським підприємствам можливість вільного вибору організаційно-правових форм та напрямів господарювання, методів формування та використання ресурсів та ін. Однак, в ринкових умовах у кожного підприємства значно посилюється відповідальність перед власниками, інвесторами, кредиторами, державою щодо ефективного використання фінансових ресурсів. Фінансові ресурси підприємства є багатогранною економічною категорією, розгляд якої має важливе значення для економіки. Формування фінансових ресурсів є фундаментальним процесом для господарювання корпоративного підприємства. Воно виникає на стадії заснування, продовжує своє існування при створенні фінансових ресурсів за рахунок власних і притриманих до них коштів, а також при мобілізації на фінансовому ринку та розподілі грошових надходжень. З іншої сторони, фінансові ресурси мають значну кількість напрямів використання, які, на нашу думку, слід розмежовувати за видами активів та за видами витрат. У першому випадку це необоротні та оборотні активи, а в другому – витрати на виробництво продукції, її збут, а також управлінські та інші витрати. Отже, для розширеного відтворення важливо забезпечити підприємство необхідним обсягом фінансових ресурсів з різних джерел. При цьому не слід допускати значного переважання частки залучених коштів у порівнянні з власними. Після розробки оптимальної стратегії фінансування

треба визначити найкращі напрямки використання ресурсів, розставивши пріоритети. Для контролю цього процесу важливо проводити аналіз основних фінансових показників діяльності корпоративних підприємств, серед яких оцінка рівня фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності підприємства [21].

Сільськогосподарський сектор на сьогоднішній день є однією з провідних галузей економіки нашої країни. Протягом довгого часу він допомагає підтримувати необхідний рівень забезпечення агропродукцією нашої та інших держав. Експорт сільськогосподарської продукції в Україні за останні роки постійно зростає, його частка в загальному експорті перевищила 40%. Незважаючи на певні успіхи, протягом свого існування галузь АПК завжди має проблеми із фінансуванням. Система управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств на сьогодні є недосконалою, та навіть несформованою.

Особливо гостро проблема формування фінансових активів сільськогосподарських підприємств постала під час війни з РФ. До існуючих проблем додалися нові, пов'язані з втратою основних фондів, замінуванням земель, подорожчанням палива, добрив, посівного матеріалу, міграцією робочої сили (чоловіки пішли на фронт, а жінки виїхали в небезпечні місця). Напад Росії на мирне населення спричинив ряд проблем, від яких економіка нашої держави не може оговтатись і досі. Через те, що сільське господарство зіштовхнулось з величезною кількістю проблем, питання фінансування є як ніколи актуальним та потребує негайного вирішення. Адже через останні події (війна, мінування, подорожчання ресурсів, необхідних для роботи і т.п.) призвели до того, що частина аграріїв починає сумніватись в тому, що в подальшому цей сектор взагалі зможе приносити прибуток. За даними національного наукового центру «Інститут аграрної економіки», та за попередніми оцінками науковців, потенційна пряма шкода, якої було завдано вітчизняній сільськогосподарській інфраструктурі та її активам внаслідок повномасштабної агресії РФ проти України, перевищує 6 мільярдів доларів.

Додаткові економічні втрати галузі від війни лише у 2022 році були у розмірі близько 22 мільярдів доларів, а зниження доходів сільського господарства та суміжних секторів — 30%. За підсумками 2021 року, частка агропромислового комплексу становила 10,6% національного ВВП. Проте оцінку наслідків бойових дій для аграрної галузі ускладнює нестача аналогії, коли у війну була залучена країна з настільки масштабним і важливим для світового ринку сільськогосподарським сектором, як Україна» [22]. У квітні 2022 року український уряд направив до ЄС докладну інформацію, чого потребує сільськогосподарський сектор для відновлення. Велику частину міжнародної допомоги, яку має зараз сільськогосподарський сектор, залучив Євросоюз. Наприклад, з 1 вересня 2022 року у Державному аграрному реєстрі розпочато приймання заявок в межах нової програми допомоги малим агровиробникам на загальну суму понад 1,5 мільярда гривень, яка фінансується з бюджетної підтримки ЄС [22].

Управління фінансовими ресурсами спрямовується на вирішення таких найважливіших завдань функціонування сільськогосподарських підприємств: збереження конкурентоспроможності в поточному періоді та в довгостроковій перспективі; запобігання банкрутству підприємств; примноження ринкової вартості; прискорення темпів зростання економічного потенціалу; нарощування обсягів виробництва та реалізації продукції; зниження витрат; забезпечення прибуткової діяльності тощо.

Для ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства, та своєчасного прийняття управлінських рішень, стосовно цього питання підприємства користуються як традиційними так і прогресивними методами управління.

До традиційних належать такі групи методів:

- Методи збільшення власного капіталу підприємств:
 - внески до статутного капіталу від засновників та акціонерів;
 - одержання прибутку від господарської діяльності;

- одержання податкових пільг;
- одержання безповоротної фінансової допомоги.
- Методи збільшення позичкового капіталу підприємств: – одержання підприємством банківського кредиту; – одержання підприємством товарного кредиту; – одержання підприємством поворотної фінансової допомоги.

До прогресивних методів віднесені такі групи:

- Метод збільшення власного капіталу підприємств:
 - розміщення депозитарних розписок на міжнародних фінансових ринках;
 - розміщення похідних цінних паперів на акції підприємства.
- Методи збільшення позичкового капіталу підприємств:
 - розміщення облігацій підприємств на національному та міжнародному ринках;
 - застосування комерційного кредиту;
 - кредитування за методом «репо».
- Методи оптимізації структури активів підприємства:
 - дисконтування дебіторської заборгованості підприємства;
 - застосування товаророзпорядчих цінних паперів;
 - одержання підприємством основних засобів у лізинг.

Підприємства обирають найефективніші методи, що сприятимуть покращення управління, згідно з напрямом свого розвитку, особистих та галузевих особистостей, та від досвіду, знань та вмінь менеджменту підприємства.

Ефективна діяльність підприємства неможлива без залучення позикового капіталу, оскільки кредитні засоби необхідні для покриття тієї частини інвестиційних потреб, які не профінансовані за рахунок власних джерел. Вони допоможуть підвищити ефективність використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання з урахуванням дії ефекту фінансового важеля [23].

Отже, враховуючи поточний економічний стан нашої держави, можна стверджувати, що для ефективної господарської і фінансової діяльності підприємства, кожний суб'єкт господарювання повинен сформувавши власну стратегію управління джерелами формування фінансових ресурсів.

Також варто зауважити, що якість реалізації наявних фінансових ресурсів може бути оцінена через ефективність їх використання, при цьому критерій ефективності забезпечується впливом багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів: економічних, правових, соціальних тощо. Незважаючи на те, що існує значна кількість фінансових стратегій та різноманітних підходів до визначення ефективності використання фінансових ресурсів, необхідно впровадити таку систему критеріїв, які б допомогли якомога точніше дати оцінку якості використання наявних фінансових ресурсів на підприємстві і яка була б зрозумілою, аргументованою та враховувала вид економічної діяльності підприємства.

В ході дослідження нами з'ясовано, що фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств це сукупність взаємопов'язаних економічних відносин, що виникають в процесі пошуку різних джерел фінансових ресурсів, їх залучення і ефективного використання та використання таких організаційно-управлінських принципів і методів, які б дозволили підприємству ефективно працювати в довгостроковій перспективі. Дуже важливо обрати відповідні до цього джерела фінансування та інструменти, які можуть забезпечити безперервне фінансування підприємства та спрямовані на вирішення його проблем та досягнення цілей.

Отже, на нашу думку система фінансового забезпечення розвитку підприємств сільськогосподарської галузі має бути сталою, цілісною, гнучкою та динамічною, цілеспрямованою, надзвичайно оперативною, надійною, оптимальною для конкретного підприємства, економічною, ефективною, з розгалуженою мережею прямих і зворотних зв'язків, та такою що враховує як загальні потреби галузі так і індивідуальні потреби кожного підприємства окремо (Рис.1.3).

Рис. 1.3 – Система фінансового забезпечення процесів розвитку АПК [29]

Управління такою системою забезпечення фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств, в сучасних умовах ведення бізнесу, невизначеності за умов ведення військових дій на території нашої країни, вимагає від менеджменту ефективних та своєчасних рішень, послідовного та безперервного застосування комплексних методів та інструментів, за допомогою яких підприємство швидко адаптується та зорієнтується в поточній ситуації, зможе спрямувати свої дії на пошук нових ринків для підвищення конкурентоспроможності, ринкової вартості й інвестиційної привабливості.

Саме якісне фінансове управління вимагає своєчасності прийняття рішень, безперервності, послідовності та комплексності застосування методів та інструментів, завдяки яким підприємство матиме змогу швидко адаптуватися до змін що відбуваються, та зберегти досягнуті позиції на сьогодні і покращення конкурентоспроможності та прибутковості в довгостроковій перспективі. Основною метою процесу управління фінансами є отримання максимально можливої вигоди від роботи підприємства, в інтересах власників компанії та її працівників.

Висновки до розділу 1

Діяльність підприємства будь-якої галузі, форми власності, як малого так і великого, неможливо забезпечити без ефективного управління джерелами фінансового забезпечення. Без повноцінного наповнення та підтримання правильної структури – оскільки фінансові ресурси є базисом, без якого неможливе як поічне функціонування так і стратегічний розвиток підприємства.

Проаналізувавши сутність поняття «фінансові ресурси підприємства» ми виокремили основні підходи до визначення даної категорії: фінансові ресурси як активи підприємства, фінансові ресурси як пасиви підприємства, фінансові ресурси як грошові накопичення, доходи і надходження.

В ході дослідження було розглянуто і проаналізовано класифікацію фінансових ресурсів за різними видами та ознаками.

Також, у процесі дослідження наведене авторське трактування визначення «фінансові ресурси підприємств» як поточні, створені за рахунок власних та залучених джерел фінансування, так і потенційно можливі засоби, які підприємство може використати для формування активів, грошових резервів, виконання своїх фінансових зобов'язань перед партнерами, власниками та працівниками, з метою забезпечення сталого розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

Нами з'ясовано, що формування фінансових ресурсів є важливою складовою у функціонуванні підприємства та потребує узгодження дій системи управління підприємством, а від управлінського персоналу цілої низки знань, умінь та досвіду за різними напрямками.

Визначено ряд особливостей підприємств АПК, що позначаються на їх функціонуванні в умовах ринкової економіки, а отже, доцільно відмітити деякі характерні ознаки фінансових ресурсів, які притаманні їм саме в цій галузі функціонування: сезонність; значна тривалість виробничого циклу; підвищена потреба в кредитних ресурсах; широке використання оренди

землі, специфічні правила формування і використання у різних організаційно-правових формах господарств

Визначено, що якість реалізації наявних фінансових ресурсів може бути оцінена через ефективність їх використання, при цьому критерій ефективності забезпечується впливом багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів: економічних, правових, соціальних тощо. Незважаючи на те, що існує значна кількість фінансових стратегій та різноманітних підходів до визначення ефективності використання фінансових ресурсів, необхідно впровадити таку систему критеріїв, які б допомогли якомога точніше дати оцінку якості використання наявних фінансових ресурсів на підприємстві і яка була б зрозумілою, аргументованою та враховувала вид економічної діяльності підприємства.

Також з'ясовано, що для зберегти досягнутих позицій на ринку сьогодні та покращення конкурентоспроможності та прибутковості в майбутньому, недостатньо провадити систему забезпечення фінансовими ресурсами на підприємстві, дуже важливе ефективне управління такою системою в сучасних умовах ведення бізнесу, особливо в умовах ведення військових дій, коли сільськогосподарські підприємства є найменш захищеними, та постраждали майже найбільше з усіх галузей економіки.

2 АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ АПК

2.1 Стан формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств в Україні

Аграрний сектор України є однією з найважливіших економічних галузей країни. Він включає в себе сільське господарство, рибальство, лісове господарство та інші суміжні галузі. Аграрний сектор забезпечує виробництво харчових продуктів, сировини для промисловості та експортний потенціал всієї країни. Україна є однією з провідних країн у виробництві зерна, соняшникової олії, овочів, молока, м'яса та інших продуктів харчування. Експорт сільськогосподарської продукції має важливе значення для зовнішньоекономічного балансу країни. Також сільське господарство забезпечує значну кількість робочих місць, особливо в сільській місцевості. Воно впливає на збереження соціально-економічної активності в селах та розвиток сільськогосподарської інфраструктури. Проте у 2019-2022 роках дана галузь стикнулася відразу з декількома проблемами: спочатку з COVID-19 у 2020 році, а згодом з військовим вторгненням в Україну у 2022.

Не зважаючи на усі негаразди аграрний сектор в Україні є пріоритетною галуззю економіки, але процес покращення забезпечення фінансовими ресурсами саме цієї галузі проходить повільно і з багатьма ускладненнями.

Підприємства АПК втрачають свою стійкість, здатність підтримувати оптимальну пропорційність у розвитку свого виробництва, адаптуватися до мінливих умов зовнішнього середовища. Все це вимагає впровадження відповідної системи підвищення фінансової та економічної стійкості підприємств, у тому числі аналізу стану формування фінансових ресурсів. Адже даний аналіз дає змогу оцінити ефективність використання фінансових

ресурсів та підвищити конкурентоспроможності в процесі реалізації стратегічних цілей розвитку.

Загальний стан даної галузі можна оцінити завдяки порівнянню кількості підприємств, що займаються подібним родом діяльності. За даними Державного статистичного комітету України, на початку 2021 року кількість підприємств АПК в Україні становила 28,5 тисяч. З них, 96% склали підприємства рослинництва та тваринництва, а решта - підприємства, що займаються іншими видами діяльності в галузі аграрного сектора. За даними Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, у 2021 році в середньому на одне підприємство АПК припало 34 гектари землі, що змінилося на користь аграрних підприємств в країні [25].

За даними рисунку 2.1 можемо побачити, що кількість АПК, починаючи з 2019 року почала стрімко зменшуватись. Основною причиною став, звичайно, COVID-19. Загалом за 2020-2021 роки їх стало на 1,8% менше. Проте, незважаючи на війну, у 2022 році ситуація стабілізувалася і кількість АПК зростає на 1,1%. Однією з причин називають земельну реформу та можливість відкриття ринку землі.

Рисунок 2.1 – Кількість підприємств АПК за 2019-2022 рр. [25]

Як можна побачити динаміка підприємств постійно знижується. Тому виникає необхідність для створення системи підтримки агросектору.

Наступний розглянутий показник - кількість підприємств за розподілом на великі, середні і малі (в тому числі мікропідприємства)

Таблиця 2.1 – Кількість підприємств АПК з розподілом на великі, середні та малі за 2018-2022 роки[25]

	Усього, од.	У тому числі					
		великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства	
		Тис.	у % до загальної кільк. підприємств відповідного виду діяльності	Тис.	у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності	Тис.	у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності
01.01.2018	29500	2,1	7,1	8,8	29,8	18,6	63,1
01.01.2019	28900	2,2	7,6	8,6	29,7	18,1	62,6
01.01.2020	28700	2,1	7,3	8,5	29,6	18,1	63,1
01.01.2021	28500	2,1	7,3	8,3	29,1	18,1	63,5

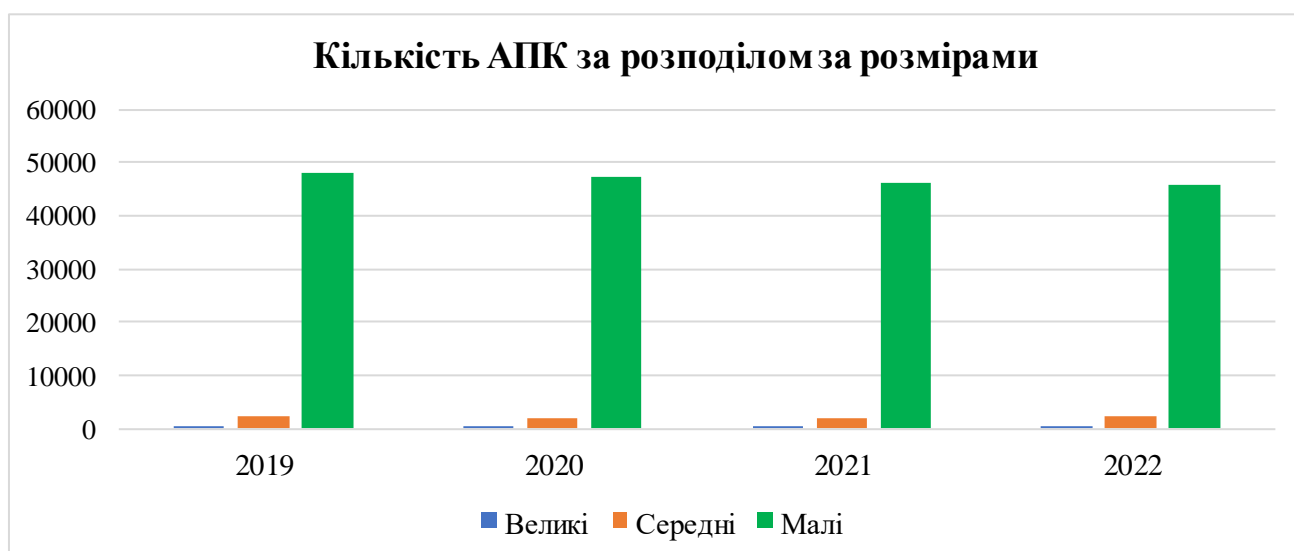

Рисунок 2.2 – Кількість підприємств АПК з розподілом на великі, середні та малі за 2019-2022 роки [25]

Також, як і в попередні роки, великих підприємств АПК в Україні практично немає, тож вони всі є дрібними та середніми за розміром.

Зрозуміло, що найменше буде великих агрохолдингів, а найбільше – невеликих підприємств, що належать фермерам. Загалом, кількість великих підприємств змінювалася незначною мірою, проте кожне з них грає значну роль в економіці країни, а тому зникнення навіть одного може похитнути економічну ситуацію. Тенденція скорочення за весь розглянутий період спостерігається і у малих і мікропідприємств. А от кількість АПК середнього розміру спадала протягом 2019-2021 років, а вже у 2022 зросла на 91 одиницю.

Отже, за даними таблиці 2.1, можна зробити висновок, що кількість підприємств середнього розміру у 2020 році зменшилась на 6,5%, а у 2021 зросла на 1%. 2022 характеризувався спадом на 1,5%. Загальний приріст у порівнянні з 2019 роком є від'ємним та становить 2,2%. В той же час кількість малих підприємств з 2020 по 2022 спала на 1,3%, 2,2% та 1,1% відповідно. Загальний приріст з 2019 року також є від'ємним та становить 4,6%. Спостерігаються негативна спадаюча тенденція.

Розглядаючи показники вартості капіталу слід зазначити, що у малих та середніх підприємств вартість капіталу мала тенденцію до зростання у 2019-2021 роках, отже не зазнала впливу COVID-19, тому що саме ці підприємства найбільш гнучкі, та перші пристосувалися до негативних внутрішніх та зовнішніх впливів. Однак Вартість капіталу підприємств середнього розміру у 2022 році залишилась майже незмінною, а малих – знизилась на 26% (рис.2.3). Основною причиною стала війна на території України. Під час війни власний капітал великих підприємств АПК зменшився на 36,8 % порівняно з 2021 роком та на 21,8% у порівнянні з 2019. Основною причиною стали втрати сільгосппідприємств (окупація земель, замінування, втрата обладнання, та вихід декількох великих компаній з ринку).

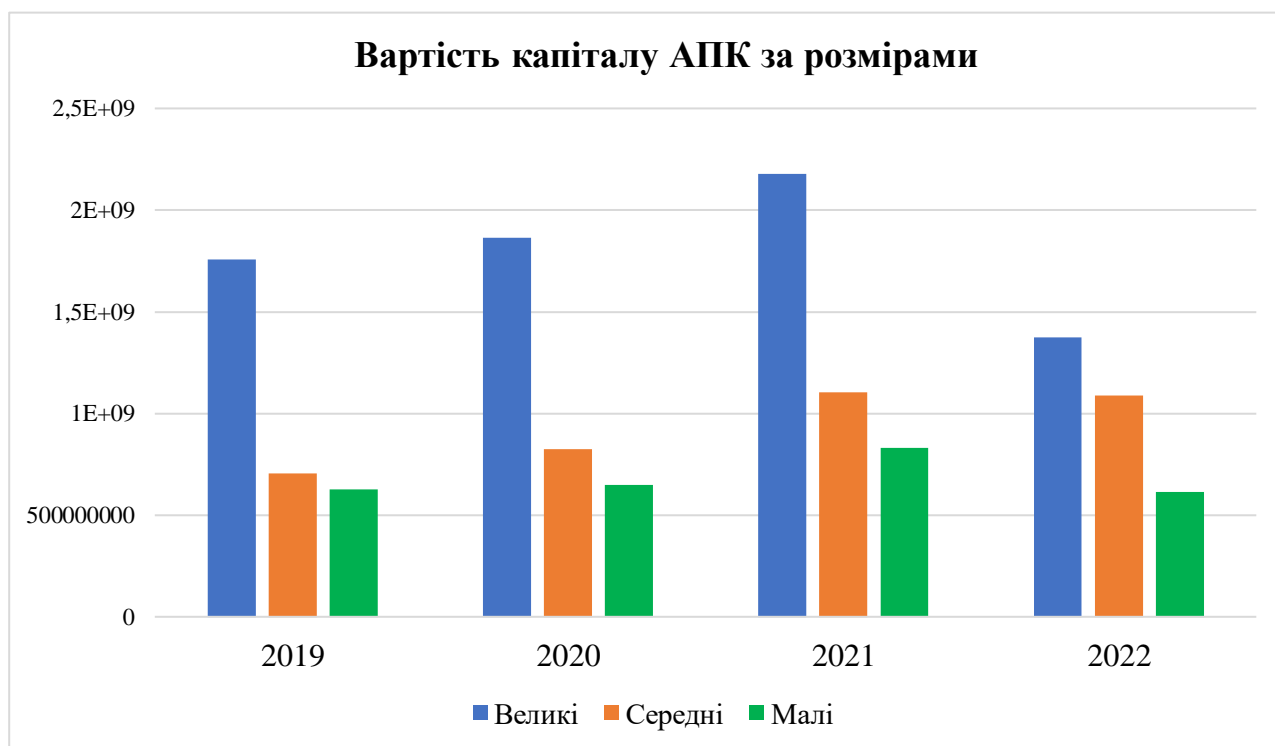

Рисунок 2.3 – Вартість капіталу різних за розмірами підприємств АПК за 2019-2022 роки [25]

Складові загальних фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств представлені оборотними активами, необоротними активами та необоротними активами з групою вибуття. Частка необоротних активів у розглянутому періоді майже не змінилась, а оборотних, навпаки, постійно зростала (на 45% у порівнянні з 2019 і на 114,6% у порівнянні з 2021). Частка необоротних активів з групою вибуття також збільшилась (рис 2.4).

Структура джерел фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств характеризується переважанням залученого і позиченого капіталу над власними коштами: у 2019 році структура джерел фінансових ресурсів на 67,3 % складалася з поточних заборгованостей через вплив COVID-19. У 2020 році капітал почав врівноважуватися. Також виявлено, що у структурі джерел фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств частка короткострокової заборгованості вища, а використання довгострокових позик має тенденцію до зменшення, проте власний капітал у

2022 році великих підприємств АПК зменшився на 36,8% порівняно з 2021 роком та на 21,8% у порівнянні з 2019 та зросла частка довгострокових позик через війну. (рис.2.5).

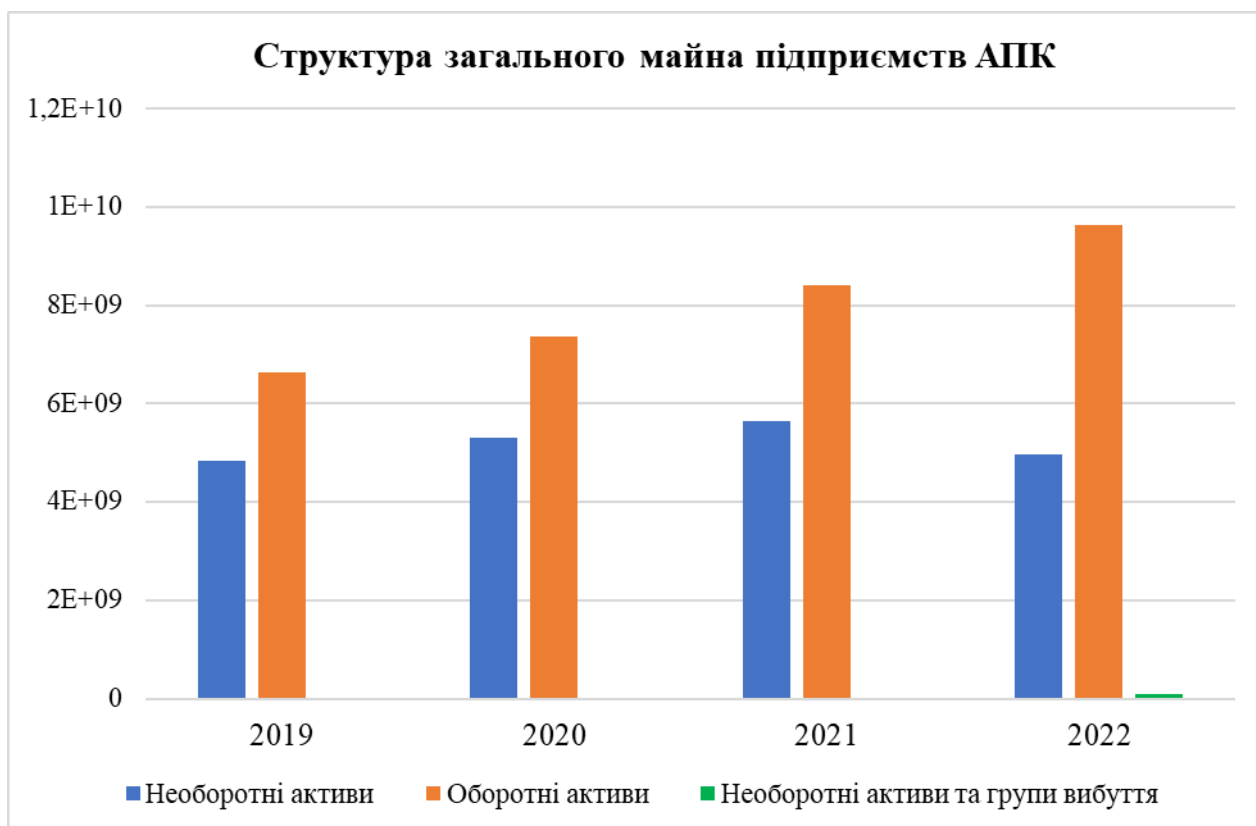

Рисунок 2.4 – Структура загального майна підприємств АПК [25]

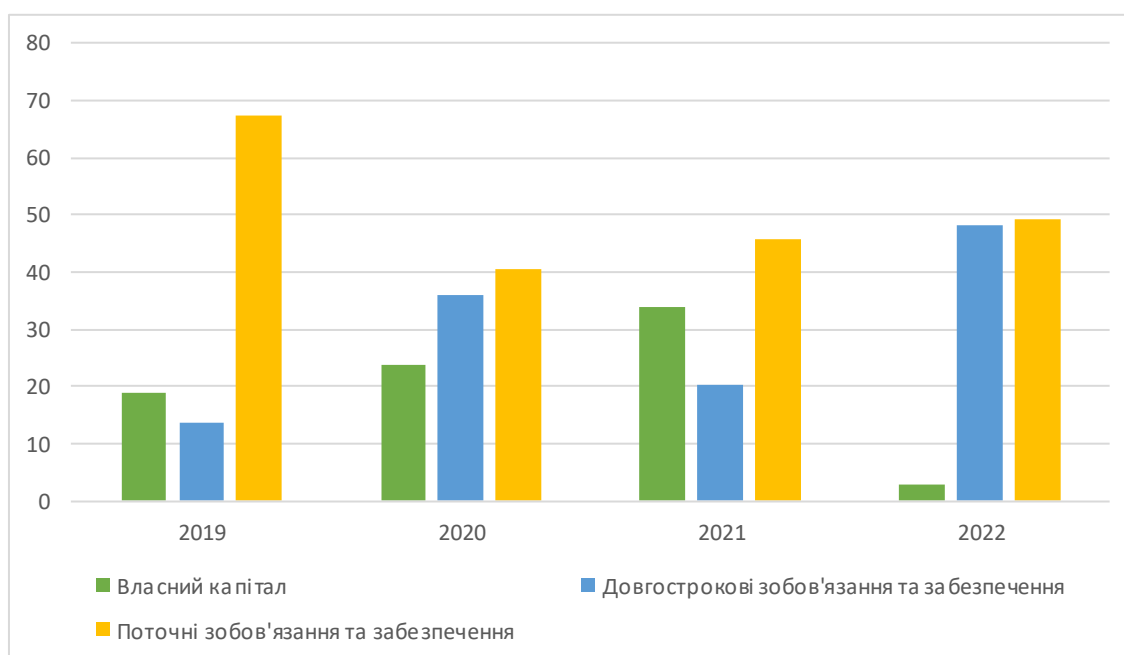

Рисунок 2.5 – Структура джерел фінансових ресурсів підприємств АПК за 2019-2022 роки[25]

Складові та структура джерел фінансових ресурсів агропідприємств визначають не лише політику фінансування господарської діяльності підприємства, а й впливають на фінансові результати його діяльності. Проте є певні фактори, що впливають на обсяг і структуру фінансових ресурсів підприємств (Рис.2.2).

Рисунок 2.6 – Основні чинники, що впливають на обсяг та структуру джерел фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств

Основними показниками, які свідчать про фінансовий стан є нарощення обсягів виробництва та чистого прибутку. Як бачимо з табл. 2.2 та рис. 2.6, підприємства АПК демонструють тенденцію зростання як обсягів виробництва, проте у 2020 році обсяг продукції сільських господарств скоротився на 1,9% у порівнянні з 2019 роком. Варто зазначити, що обсяги продукції підприємств АПК з 2019 р. по 2022 р. збільшились на 518869млн.

грн. Обсяги чистого прибутку сільськогосподарських підприємств мали не стабільну тенденцію. Також у 2022 році через початок війни рівень рентабельності різко зменшився.

Таблиця 2.2 – Параметри, що визначають особливості розвитку сільськогосподарських підприємств за 2019-2022 роки[25]

Показники	2019	2020	2021	2022
Обсяг продукції сільських господарств, млн. грн.	847587	842767	892852	1366456
Чистий прибуток сільських господарств, млн. грн.	246838	229467	253353	276844
Рівень рентабельності (збитковості), %	29,1	27,2	28,3	20,3

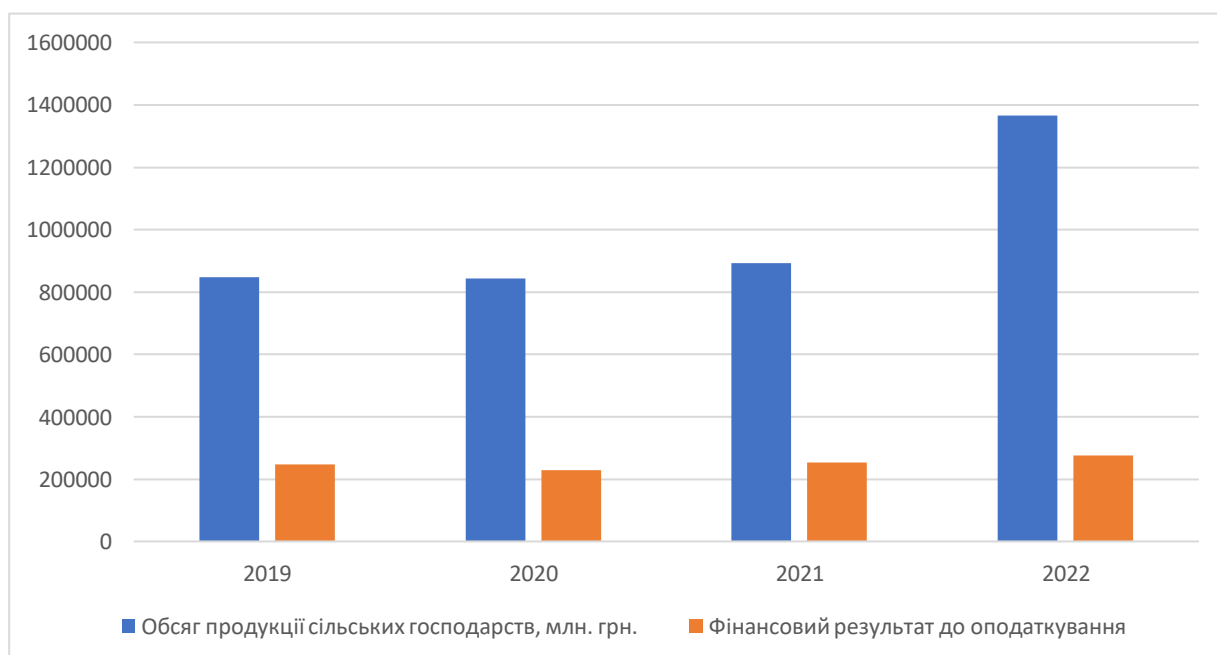

Рисунок 2.7 – Структура джерел фінансових ресурсів підприємств АПК за 2019-2022 роки [25]

Такі тенденції та свідчать про зниження рівня рентабельності основної діяльності сільськогосподарських підприємств та відсутність у них стабільного джерела погашення отриманих кредитних ресурсів (рис. 2.8).

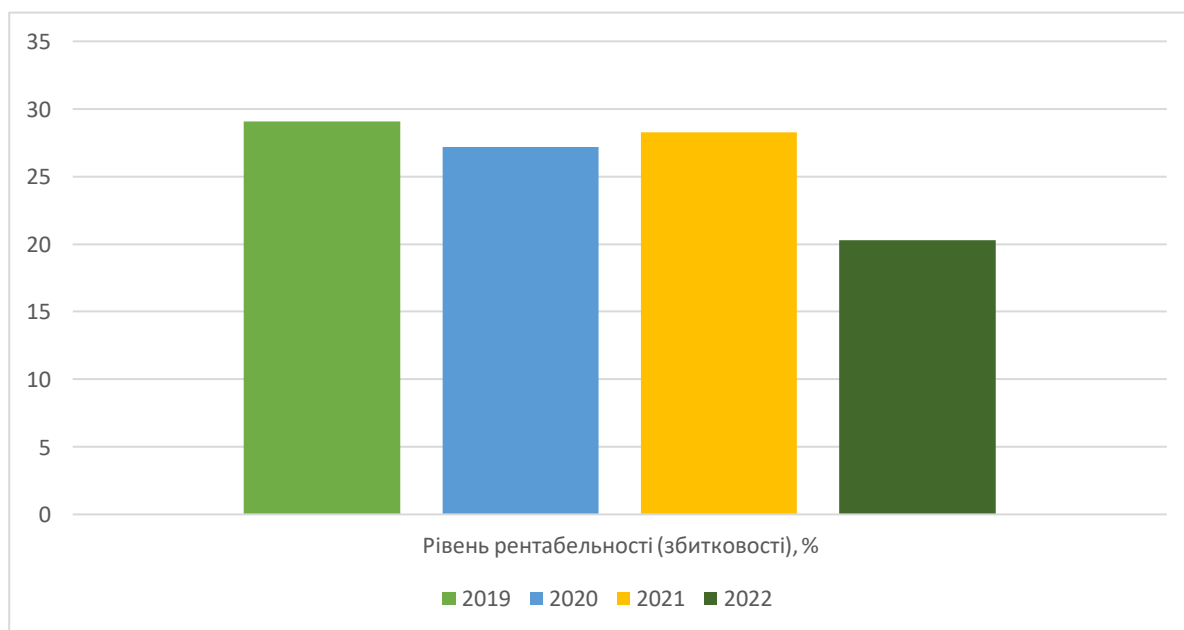

Рисунок 2.8 – Рентабельність підприємств АПК за 2019-2022 роки [25]

Отже, В ході дослідження з'ясовано, що за останні роки спостерігається постійне зменшення обсягів капіталу, що використовується підприємствами АПК, значне зниження демонструють джерела як власних, так і позикових коштів (а саме довгострокових зобов'язань), що свідчить про спад господарської діяльності підприємств даної галузі. Варто зазначити, що діяльність підприємств виходить за межі внутрішньогосподарських відносин, а зовнішні умови господарювання мають бути відносно рівними для всіх учасників ринку і повинні створюватись як адміністративними, так і економічними заходами серед яких важливе місце відводиться фінансовим чинникам, в тому числі і бюджетному фінансуванню.

Аналіз структури джерел фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств показав, що останніми роками спостерігаються значні її зміни в бік зростання частки поточних зобов'язань та забезпечень і скорочення частки інших джерел фінансування. Така тенденція свідчить про зниження фінансової стійкості підприємств галузі і зумовлена дефіцитом власних коштів ресурсів та обмеженістю доступу до кредитних ресурсів банківської системи. Динаміка обсягу продукції сільських господарств, чистого прибутку

та рентабельності в останні роки показує, що фінансові ресурси підприємства АПК використовуються не досить ефективно.

2.2 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Україна»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Україна» створено 6 листопада 1997 року. Дане підприємство займається вирощуванням зернових, соняшника і інших культур та оптовою торгівлею продовольчими товарами. З моменту заснування і до повномасштабного вторгнення підприємство знаходилося в стані стабільного, прогресивного розвитку.

ТОВ «Україна» веде господарську та виробничу діяльність по всіх напрямках, що не заборонені діючим законодавством. Підприємство працює в сегменті підприємств малого бізнесу, але масштабується для можливого переходу в розряд підприємств середнього бізнесу.

Підприємство самостійно визначає облікову політику; розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації. Продукція підприємства реалізується на внутрішньому і зарубіжному ринках (Польща, Угорщина, країни Балтії, Словенія,).

Вся продукція сертифікована і має якість європейського зразка. Одним з напрямків реалізації сільгосппродукції є приготування різних зерноsumішей за рецептами замовників для використання їх як корму для декоративних птахів, а також дрібних гризунів. Підприємство має можливість доставки товару замовнику своїм автотранспортом.

Багато фахівців і керівники підприємства, нагороджені грамотами різного рівня, в тому числі обласної адміністрації. Робітники підприємства приймають участь у різних виставках продукції сільськогосподарської продукції, які проводяться в Україні.

Таблиця 2.3 – Основні дані Товариства з обмеженою відповідальністю «Україна» [26]

Повна назва:	Товариство з обмеженою відповідальністю «Україна»
Скорочена назва:	ТОВ «Україна»
Код ЄДРПОУ:	03750581
Адреса:	72530, Запорізька обл., Якимівський район, село Володимирівка, вул.Миру, 71
Основний вид діяльності:	Код КВЕД 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (основний)
	<p>Код КВЕД 01.13 Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів;</p> <p>Код КВЕД 01.19 Вирощування інших однорічних і дворічних культур;</p> <p>Код КВЕД 01.21 Вирощування винограду;</p> <p>Код КВЕД 01.24 Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів;</p> <p>Код КВЕД 01.25 Вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників;</p> <p>Код КВЕД 01.30 Відтворення рослин;</p> <p>Код КВЕД 01.45 Розведення овець і кіз;</p> <p>Код КВЕД 01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві;</p> <p>Код КВЕД 01.63 Післяурожайна діяльність;</p> <p>Код КВЕД 01.64 Оброблення насіння для відтворення;</p> <p>Код КВЕД 10.11 Виробництво м'яса;</p> <p>Код КВЕД 10.32 Виробництво фруктових і овочевих соків;</p> <p>Код КВЕД 10.39 Інші види перероблення та консервування фруктів і овочів;</p> <p>Код КВЕД 10.41 Виробництво олії та тваринних жирів;</p> <p>Код КВЕД 10.61 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;</p> <p>Код КВЕД 10.84 Виробництво прянощів і приправ;</p> <p>Код КВЕД 43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування;</p> <p>Код КВЕД 45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;</p> <p>Код КВЕД 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;</p> <p>Код КВЕД 46.31 Оптова торгівля фруктами й овочами;</p> <p>Код КВЕД 49.41 Вантажний автомобільний транспорт;</p> <p>Код КВЕД 49.42 Надання послуг перевезення речей (переїзду);</p> <p>Код КВЕД 52.10 Складське господарство;</p> <p>Код КВЕД 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна;</p> <p>Код КВЕД 36.00 Забір, очищення та постачання води;</p> <p>Код КВЕД 41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель;</p> <p>Код КВЕД 42.21 Будівництво трубопроводів</p>

Дата державної реєстрації, дата та номер запису в ЄДР	Підприємство ТОВ "УКРАЇНА" зареєстрована 28.02.2000 за юридичною адресою Україна, **0, Запорізька обл., Мелітопольський р-н, село Володимирівка, Якимівська ТГ, вул.Миру, будинок **.
---	---

В своїй діяльності підприємство дотримується діючого законодавства України та свого статуту, який розроблено на підставі Цивільного і Господарського кодексів України, Законів «Про акціонерні товариства», «Про цінні папери і фондовий ринок», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», «Про цінні папери та фондовий ринок»; «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; іншими Законами України, а також внутрішніми правилами, процедурами, регламентами та іншими локальними нормативними актами. На рис. 2.9 зображена організаційна структура ТОВ «Україна» [26]

Рисунок 2.9 – Організаційна структура ТОВ «Україна»

Очолює підприємство директор, якому підпорядковуються функціональні керівники. Директор несе особисту відповідальність за діяльність підприємства, реалізацію політики і рішень, які приймаються

керівництвом. За кожним функціональним керівником закріплюються конкретні керівні функції. Функціональні керівники узгоджують прийняття рішень з відповідними працівниками, проводять оперативну роботу, коригують рішення і підпорядковуються директору.

Головному бухгалтерові підпорядковані функції бухгалтерського обліку, статистичної звітності, економічного аналізу стану підприємства.

Основними обов'язками головного агронома є планування та розробка: план культивуації, дотримання норм і внесень, вказаних у технологічній карті, доведення вказівок до підзвітного персоналу щодо виду та якісно-кількісних показників виробничого процесу.

Юрист повинен володіти знаннями щодо чинного законодавства; - постанови, розпорядження, накази, методичні, нормативні та інші керівні матеріали, які стосуються правової діяльності підприємства; порядок укладання оформлення господарських договорів, основи організації праці, виробництва і управління.

Головний економіст: керує науково-економічним та організаційно-економічним забезпеченням діяльності підприємства; розробляє і організує впровадження заходів щодо підвищення продуктивності, ефективності та рентабельності виробництва, досягнення ефективних результатів за умов раціоналізації витрат матеріальних, трудових і фінансових ресурсів; координує діяльність економічних підрозділів підприємства щодо складання перспективних планів.

Головний енергетик керує науково-технічною та технологічною підготовкою енергозабезпечення підприємства; організовує технічно правильну експлуатацію і своєчасний ремонт устаткування та енергосистем, контроль за раціональними витратами енергетичних ресурсів на підприємстві.

Кожна посадова особа має відповідну освіту, підприємство дбає про можливість усіх працівників своєчасно проодити підвищення кваліфікації,

багато працівників отримали можливість стажування у партнерів підприємства за кордоном.

2.3 Оцінка фінансово-економічної ефективності діяльності ТОВ «Україна»

Сьогодення вимагає від менеджменту підприємств швидкого реагування на динамічно змінюючися економічну ситуацію, щоб своєчасно чітко орієнтуватися в складному лабіринті ринкових відносин, правильно оцінювати виробничий і економічний потенціал, стратегію подальшого розвитку, фінансове становище як свого підприємства так і підприємства-партнера.

Дуже важливо вчасно і якісно зробити оцінку фінансового стану підприємства для визначення його перспектив і шляхів удосконалення його фінансової і виробничої діяльності та окреслення системи запобігання виникненню ризикових ситуацій. Ми проаналізували поточний фінансовий стан ТОВ «Україна» .

Таблиця 2.4 – Агрегований баланс ТОВ «Україна» за 2021 рік [26]

АКТИВ				
1. Необоротні активи				
	На початок звітного року	На кінець звітного року	Абсолютне відхилення, (+/-), тис. грн.	Відносне відхилення, (+/-) %
Незавершені капітальні інвестиції	0	3,4	3,4	0,00%
Основні засоби:	14966,3	14922,6	-43,7	99,71%
первісна вартість	26670,9	28819,8	2148,9	108,06%
знос	11704,6	13897,2	2192,6	118,73%
Інші необоротні активи	0,7	0,7	0	100,00%
Усього за розділом 1	14967	14926,7	-40,3	99,73%
2. Оборотні активи				
Запаси	28180,4	46758,3	18577,9	165,92%

у тому числі готова продукція	17754,8	32745,6	14990,8	184,43%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги	4619,5	2715,8	-1903,7	58,79%
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджету	22,2	2244,3	2222,1	10109,46%
Інша поточна дебіторська заборгованість	1652,1	4199,3	2547,2	254,18%
Гроші та їх еквіваленти	3305	117,3	-3187,7	3,55%
Інші оборотні активи	69,6	74,9	5,3	107,61%
Усього за розділом 2	37848,8	56109,9	18261,1	148,25%
Баланс	52815,8	71036,8	18221	134,50%
ПАСИВ				
1. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	7,4	7,4	0	100,00%
Додатковий капітал	797,4	797,4	0	100,00%
Нерозподілений прибуток	27272,8	45056	17783,2	165,20%
Усього за розділом 1	28077,6	45860,8	17783,2	163,34%
2. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	4806,2	6857,8	2051,6	142,69%
Поточна кредиторська заборгованість за:				
товари, роботи, послуги	1597,7	2327,6	729,9	145,68%
розрахунками з бюджетом	3965,2	126,4	-3838,8	3,19%
розрахунками зі страхування	13,8	39,2	25,4	284,06%
розрахунками з оплати праці	105,9	136,2	30,3	128,61%
Інші поточні зобов'язання	14249,4	15688,6	1439,2	110,10%
Усього за розділом 3	24738,2	25175,8	437,6	101,77%
Баланс	52815,8	71036,8	18221	134,50%

За результатами горизонтального аналізу Балансу нами зроблені наступні висновки:

Загальна сума активів підприємства за звітний період збільшилася на 34,5% (на 18 221 тис. грн), у той час, як сума зобов'язань теж трохи зросла. Сума поточних зобов'язань збільшилася на 1,77% (на 437,6 грн). Це свідчить про те, що збільшення активів пов'язане зі збільшенням власного капіталу (17 783,2 тис. грн.), що є позитивною тенденцією у діяльності підприємства.

У звітному періоді спостерігається збільшення нерозподіленого прибутку, який зріс майже на 65% і склав 45 056 тис. грн на кінець року у порівнянні з початковим значенням у 27 272,8 тис. грн. Збільшення прибутку само по собі є позитивним фактором, але слід враховувати, що збільшення загальної суми активів сталося виключно за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. Це говорить про те, що підприємство не емітувало нові фінансові інструменти і не збільшувало заборгованості.

Спостерігається небажана тенденція щодо зношуваності основних засобів: збільшення первісної вартості відбулося на 8%, у той час як знос збільшився на майже 18%, що призвело у цілому до зменшення вартості основних засобів (на 47,3 грн.). Це загалом призвело до зниження вартості необоротних активів на 40,3 грн.

Сума оборотних коштів підприємства збільшилася приблизно на 34,5% (на 18 221 тис. грн). Це збільшення сталося, головним чином, за рахунок збільшення запасів, які в цілому зросли на 66% (на 18 577,9 тис. грн), в тому числі готова продукція на 84,4% (на 14 990,8 тис. грн.). У той же час сума грошових коштів та їх еквівалентів зменшилась на 3 187, 7 тис. грн. Також зменшилася дебіторська заборгованість на 1 903,7 грн. - це у сукупності із суттєвим зниженням суми грошових коштів може призвести до дефіциту фінансових ресурсів.

Необхідно зазначити, що на фоні значного збільшення оборотних коштів величина короткострокової заборгованості зросла на 1,7%. Це збільшення сталося, в основному, за рахунок кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, яка зросла на 45,6% (на 729,9 грн), і короткострокові кредити в банку збільшилися на 42,6% (на 2 051,6 тис. грн.).

У цілому слід відзначити, що динаміка активів, зобов'язань та нерозподіленого прибутку є позитивною, однак слід звернути увагу на стан дебіторської заборгованості, зростання якої може призвести до фінансових ускладнень для підприємства.

Здійснивши горизонтальний аналіз балансу наводжу графічне зображення динаміки основних розділів балансу. Дана гістограма відображає динаміку змін основних розділів Балансу (Рис.2.10). Необоротні активи, оборотні активи та власний капітал мають тенденцію до збільшення свого показника, в той же час, як поточні зобов'язання, мають тенденцію до зменшення.

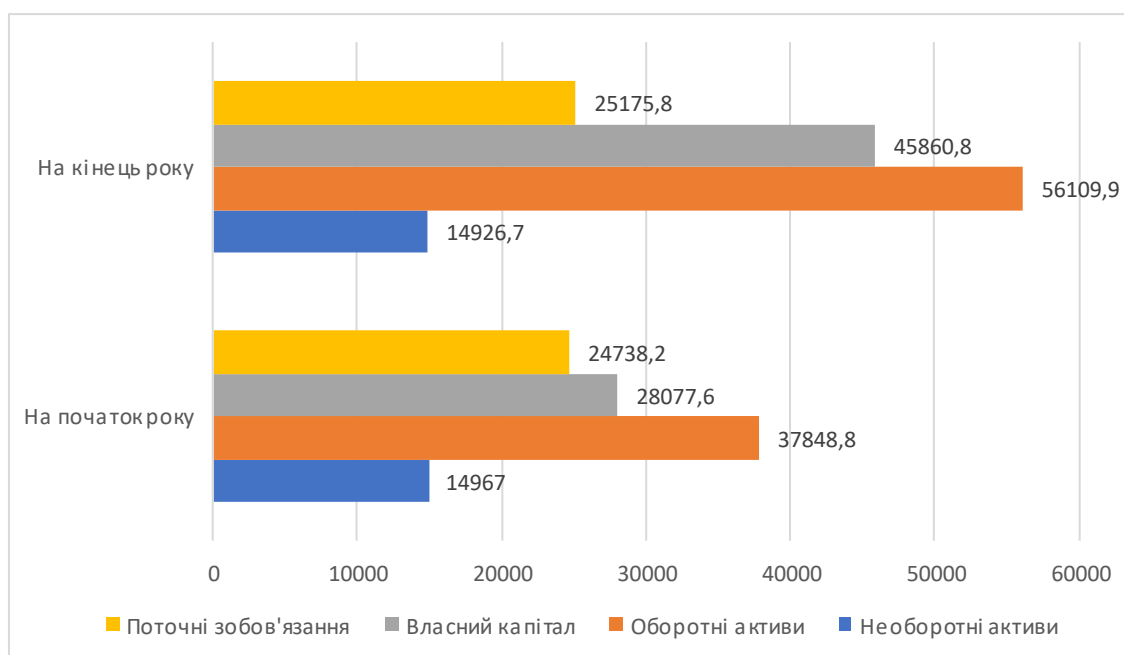

Рисунок 2.10 – Динаміка основних розділів балансу [26]

Окремо розглянемо структуру пасивів, а саме структуру власного капіталу ТОВ «Україна».

Розглянувши діаграму структури пасивів підприємства на кінець звітної періоду ще раз підтверджуємо, що власний капітал сягнув 65% в балансі пасиву, а це означає, що підприємство захищено від впливу загрозливих для його існування факторів, оскільки саме за рахунок власного

капіталу можуть покриватися збитки підприємства, водночас не означає що підприємство має фінансові ресурси для подальшого розвитку та масштабування(Рис.2.11).

Дослідивши структуру власного капіталу підприємства, бачимо що основну його частку (98,2%) становить нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (Рис.2.12). Негативним моментом є те, що на підприємстві зовсім відсутній резервний капітал, що свідчить про незахищеність власного капіталу.

Рисунок 2.11 – Структура пасивів підприємства на кінець звітного періоду

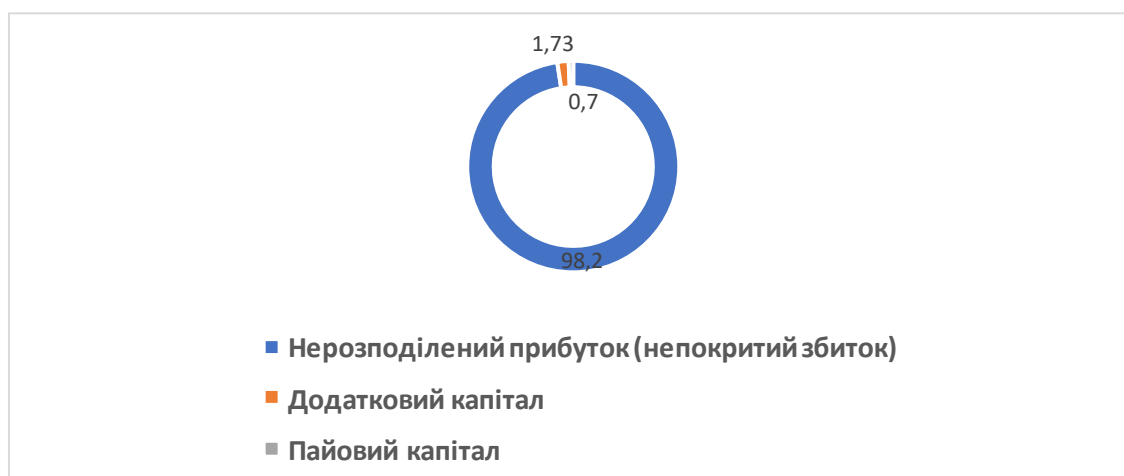

Рисунок 2.12 – Структура власного капіталу ТОВ «Україна»

Проведено горизонтальний аналіз звіту про фінансові результати підприємства:

Таблиця 2.5 – Звіт про фінансові результати підприємства[26]

	На початок звітнього року	На кінець звітнього року	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %
Чистий дохід від реалізації продукції	46948	70953,1	24005,1	151,13%
Інші операційні доходи	356,5	14528,2	14171,7	4075,23%
Разом доходи	47304,5	85481,3	38176,8	180,70%
Собівартість реалізованої продукції	27866,7	48343,6	20476,9	173,48%
Інші операційні витрати	1046,9	24412	23365,1	2331,84%
Інші витрати	607,7	367,3	-240,4	60,44%
Разом витрати	29521,3	73122,9	43601,6	247,70%
Фінансовий результат до оподаткування	17783,2	12358,4	-5424,8	69,49%
Чистий прибуток	17783,2	12358,4	-5424,8	69,49%

Стислі висновки за результатами горизонтального аналізу Звіту про фінансові результати є наступними(Таб.2.5):

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства збільшилася за досліджуваний період на 51,13%, що в абсолютному вимірі склало 24 005 тис. грн. У той же час доходи разом зросли на 80,7%, тобто на 38 176,8 тис. грн. У звітному періоді більш високими темпами збільшувалась собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), а саме на 73,8%, що склало 20 476,9 тис. грн.

Доходи підприємства від іншої операційної діяльності помітно збільшився на 14 171,7 тис. грн. Незважаючи на зростання чистих доходів від реалізації продукції і доходів від іншої операційної діяльності - чистий прибуток підприємства звітному році зменшився порівняно з минулим

(зменшився на 5 424,8 тис. грн.). Це стало через збільшення собівартості реалізованої продукції на 73,4% (на 20 476,9 тис. грн.) і інших операційних витрат на 23 365,1 тис. грн.

У цілому слід відзначити, що динаміка отримання чистого прибутку є негативною і необхідно звернути увагу на систему управління витратами, особливо пов'язаних з операційною діяльністю.

Здійснивши горизонтальний аналіз Звіту про фінансові результати підприємства, наводжу гістограму динаміки основних елементів звіту.

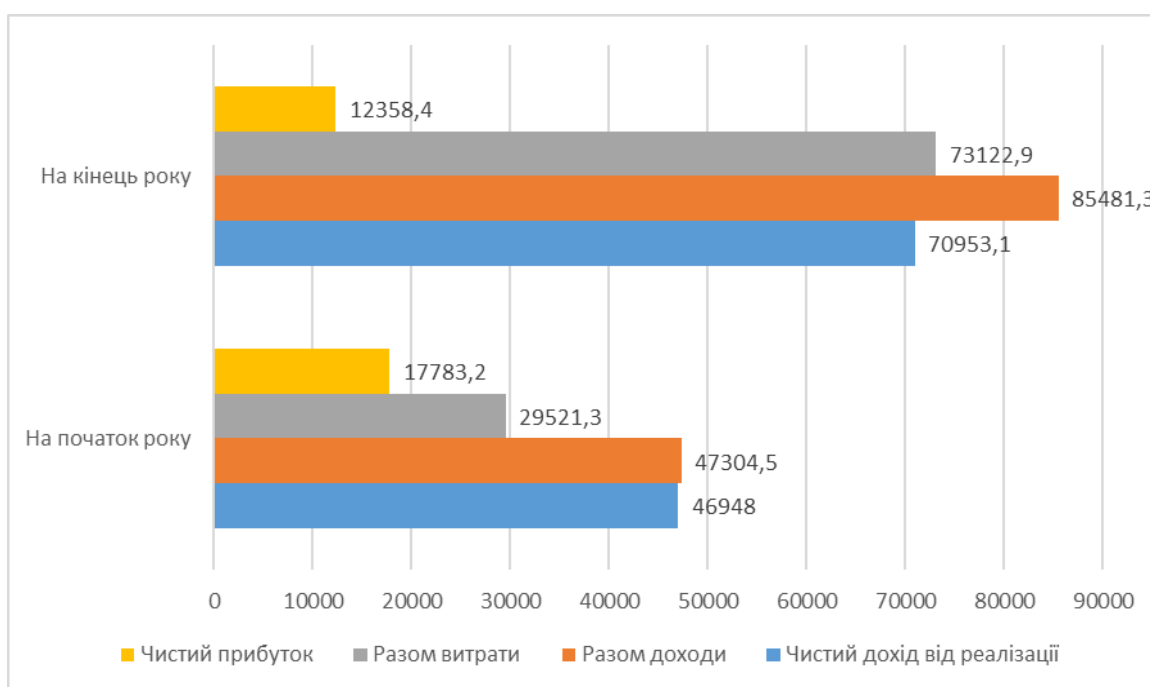

Рисунок 2.13 – Динаміка основних елементів Звіту про фінансові результати підприємства[26].

Можна побачити, що на кінець звітного року фіксується збільшення таких елементів, як: чистий дохід від реалізації продукції, витрати і доходи разом. Але фіксується зменшення чистого прибутку порівняно з даними на початок звітного року.

Отже, слід ще раз звернути увагу на те, що спостерігається збільшення собівартості продукції, що свідчить про незадовільну діяльність підприємства в плані контролю за витратами, це в свою чергу привело до

зменшення чистого прибутку на 5424,8, тобто недовиконано запланований обсяг, зменшення чистого доходу від реалізації продукції в свою чергу вказує на те, що потрібно активніше працювати зі збутом продукції, шукати нові ринки збути, більш вигідніші за існуючі.

Проведено вертикальний аналіз балансу підприємства.

Таблиця 2.6 – Вертикальний баланс ТОВ « Україна» [26]

	На початок звітнього року	На кінець звітнього року	Питома вага від валюти балансу на початок року, %	Питома вага від валюти балансу на кінець року, %
АКТИВ				
1. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	0	3,4	0,00%	0,00%
Основні засоби:	14966,3	14922,6	28,34%	21,01%
первісна вартість	26670,9	28819,8	50,50%	40,57%
знос	11704,6	13897,2	22,16%	19,56%
Інші необоротні активи	0,7	0,7	0,00%	0,00%
Усього за розділом 1	14967	14926,7	28,34%	21,01%
2. Оборотні активи				
Запаси	28180,4	46758,3	53,36%	65,82%
у тому числі готова продукція	17754,8	32745,6	33,62%	46,10%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги	4619,5	2715,8	8,75%	3,82%
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджету	22,2	2244,3	0,04%	3,16%
Інша поточна дебіторська заборгованість	1652,1	4199,3	3,13%	5,91%
Гроші та їх еквіваленти	3305	117,3	6,26%	0,17%
Інші оборотні активи	69,6	74,9	0,13%	0,11%
Усього за розділом 2	37848,8	56109,9	71,66%	78,99%
Баланс	52815,8	71036,8	100,00%	100,00%
ПАСИВ				
1. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	7,4	7,4	0,01%	0,01%
Додатковий капітал	797,4	797,4	1,51%	1,12%

Нерозподілений прибуток	27272,8	45056	51,64%	63,43%
Усього за розділом 1	28077,6	45860,8	53,16%	64,56%
1. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	4806,2	6857,8	9,10%	9,65%
Поточна кредиторська заборгованість за:			0,00%	0,00%
товари, роботи, послуги	1597,7	2327,6	3,03%	3,28%
розрахунками з бюджетом	3965,2	126,4	7,51%	0,18%
розрахунками зі страхування	13,8	39,2	0,03%	0,06%
розрахунками з оплати праці	105,9	136,2	0,20%	0,19%
Інші поточні зобов'язання	14249,4	15688,6	26,98%	22,09%
Усього за розділом 3	24738,2	25175,8	46,84%	35,44%
Баланс	52815,8	71036,8	100,00%	100,00%

Висновки за результатами вертикального аналізу Балансу наступні:

Частка оборотних коштів підприємства складає більше половини активів компанії, причому ця частка зростає – з 71,6% на початок досліджуваного періоду до 79% на кінець періоду. Це свідчить про збільшення мобільності підприємства та зменшення його операційного ризику.

У структурі необоротних найбільшу частку займають основні засоби, хоча загалом у структурі активів їх частка зменшується – з 28,3% до 21%. Це пов'язане з більш інтенсивними темпами зношуваності основних засобів.

У структурі оборотних активів найбільшу частку займають запаси, і ця частка зростає – з 53,36% до 65,8%, в тому числі в вигляді готової продукції з 33,6% до 46,1% .

Власний капітал компанії знаходиться на рівні 64,3% від загальної суми його пасивів, що свідчить про середній рівень ризику банкрутства підприємства.

У цілому слід відзначити, що структура балансу підприємства є досить збалансованою, але слід звернути увагу на зростання частки запасів, в тому

числі в вигляді готової продукції в оборотних активах та збільшення частки первісної вартості і зносу основних засобів в необоротних активах.

Здійснивши вертикальний аналіз балансу підприємства, наводжу діаграму питомої ваги основних елементів звіту по відношенню до балансу підприємства.

Рисунок 2.13 – Питома вага основних елементів звіту по відношенню до балансу підприємства[26].

Як бачимо з рисунку станом на початок звітнього року більшу питому вагу в балансі займали оборотні активи і поточні зобов'язання. На кінець звітнього періоду частка власного капіталу по відношенню до даних на початок звітнього періоду – збільшилася за рахунок нерозподіленого прибутку, а частка поточних зобов'язань зменшилася за рахунок зменшення поточної кредиторської заборгованості.

Для наглядного відображення структури і динаміки фінансового стану підприємства можна використати стовпчикові діаграми, які будуються на основі порівняльного аналітичного балансу.

1. Основні засоби та інші необоротні активи (A1095+A1200);
2. Запаси і витрати (A1100+A1110+A1170+A1190);
3. Грошові кошти, розрахунки та інші активи (A1120+...+A1165);
4. Джерела власних коштів (П1495);
5. Короткострокові кредити (П1600+П1610);

б. Кредиторська заборгованість та інші короткострокові пасиви (П1695 – П1600 – П1610+ П1700).

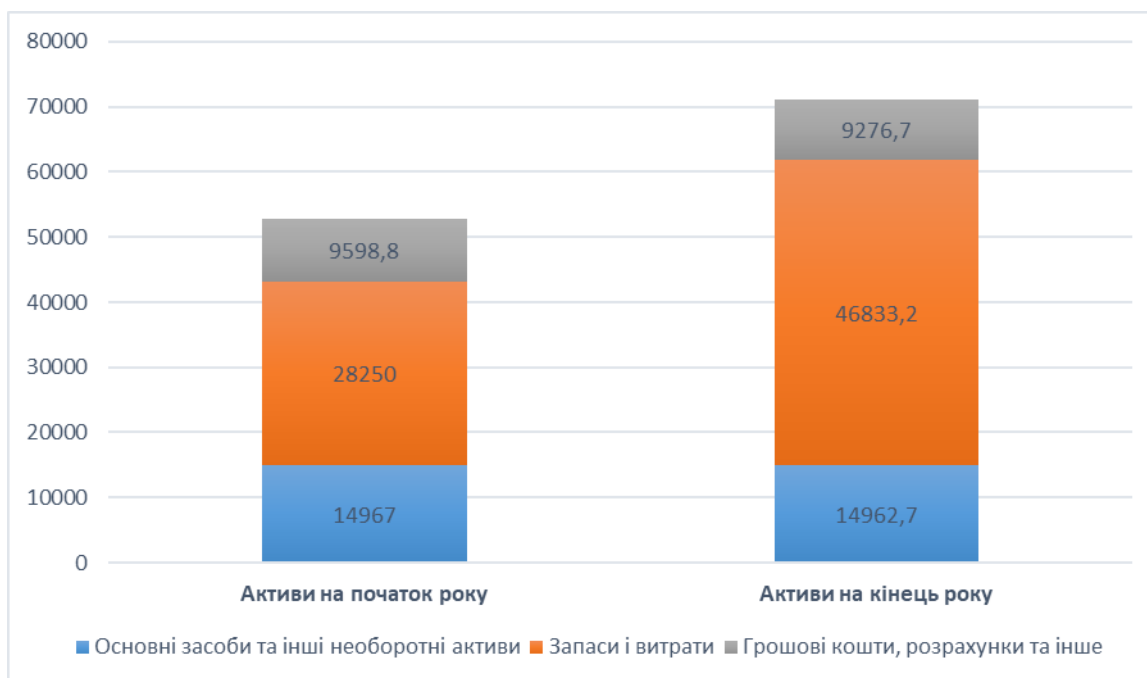

Рисунок 2.14 – Структура та динаміка активів підприємства[26]

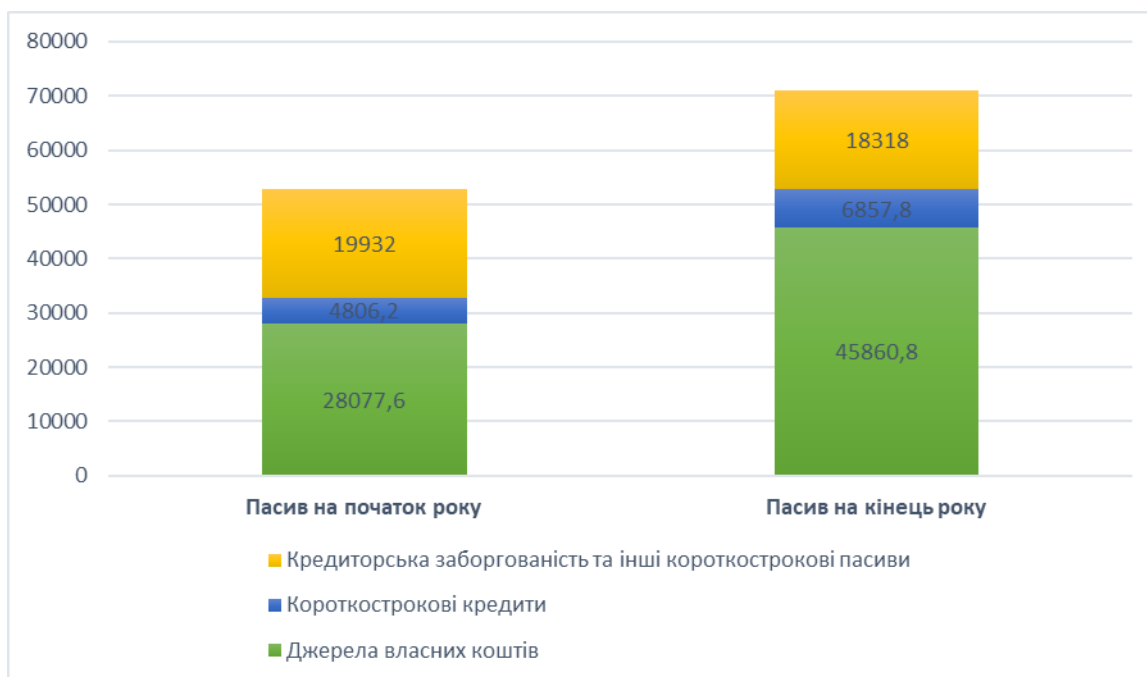

Рисунок 2.15 – Структура і динаміка пасивів підприємства[26]

Подальший аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «Україна» передбачає використання рекомендованих Міністерством фінансів України коефіцієнтів для оцінки фінансового стану підприємства:

Таблиця 2.7 – Показники фінансової стійкості ТОВ « Україна» [26]

Найменування коефіцієнта	Розрахунок	На початок періоду	На кінець періоду
Коефіцієнт незалежності	$\Phi.1 \text{ рядок } 1495 / \Phi.1 \text{ рядок } 1900$	$28077,6 / 52815,8 = 0,53$	$45056 / 71036,6 = 0,63$
Плече фінансового важеля	$(\Phi.1 \text{ рядок } 1595 + \Phi.1 \text{ рядок } 1695 + \Phi.1 \text{ рядок } 1700) / (\Phi.1 \text{ рядок } 1495)$	$24738,2 / 52815,8 = 0,46$	$25175,8 / 71036,6 = 0,35$
Коефіцієнт капіталізації	$((\Phi.1 \text{ рядок } 1495 + \text{рядок } 1595) / (\Phi.1 \text{ рядок } 1900))$	0,53	0,63
Питома вага дебіторської заборгованості у вартості майна	$(\Phi.1 \text{ рядок } 1125 + \dots + \text{рядок } 1155) / (\Phi.1 \text{ рядок } 1300)$	$(4616,5 + 22,2 + 1652,1) / 52815,8 = 0,119$	$(2715,8 + 2244,3 + 4199,3) / 71036,6 = 0,123$

Власних коштів в структурі капіталу компанії на кінець звітнього періоду приблизно 63%; таким чином, співвідношення інтересів власників підприємства і кредиторів дорівнює приблизно 2/3. Цей коефіцієнт свідчить про відносно стабільну фінансову структуру коштів. Вона виражається у більшій питомій вазі забезпечених власних коштів по відношенню до позикового капіталу. Але для забезпечення більшої стабільності можна збільшити у структурі коштів частку власного капіталу.

Плече фінансового важеля (співвідношення позикових і власних коштів) характеризує залежність фірми від зовнішніх позик. Невисокий рівень цього коефіцієнта (менш, ніж 1) та тенденція до його зниження відображає стабільну ситуацію щодо дефіциту грошових коштів. Невисока залежність від зовнішніх позик може істотно поліпшити стан підприємства у разі сповільнення темпів реалізації, оскільки витрати з виплати відсотків на позиковий капітал є умовно постійними. Крім того, невисокий рівень даного коефіцієнта може полегшити отримання нових кредитів.

Частка найменш термінових за сплатою зобов'язань складає близько 63%. Високий рівень цього показника свідчить, що в структурі балансу підприємства менше короткострокових позикових коштів, які є найбільш терміновими для сплати за рахунок коштів підприємства. І, відповідно, у підприємства менше ризик банкрутства і вище його ліквідність. Крім того, якщо частка короткострокової заборгованості невелика, то ймовірність, що підприємство буде внаслідок виплати цієї заборгованості відчувати нестачу грошових коштів, також невелика. Дебіторська заборгованість у вартості майна складає близько 12% і продовжує зростати. Високий рівень цього коефіцієнта небажаний, оскільки іммобілізуються грошові кошти, що знаходяться на рахунках дебіторів. Слід відзначити задовільну фінансову стійкість підприємства, але треба звернути увагу на збільшення частки власних коштів у структурі майна та зменшення частки дебіторської заборгованості.

Таблиця 2.8 – Показники ліквідності ТОВ «Україна» [26]

Найменування коефіцієнта	Алгоритм розрахунку	За даними на початок періоду	За даними на кінець періоду	Оптимальне значення
Коеф. абсолютної ліквідності	(Ф.1 рядок 1165)/Ф.1 рядок 1695	0,13	0,007	0,2-0,25
Коефіцієнт термінової ліквідності	(Ф.1 рядок 1120+рядок 1125+1130+1135+1140+1145+1155+1160)/Ф.1 рядок 1695	0,25	0,36	0,7-0,8
Коефіцієнт поточної ліквідності	Ф.1 рядок 1195/Ф.1 рядок 1695	1,52	2,28	1-2
Питома вага в сумі короткострокових зобов'язань	(Ф.1 рядок 1100+рядок 1200)/Ф.1.рядок 1695+Ф.1 рядок 1700	1,13	1,85	

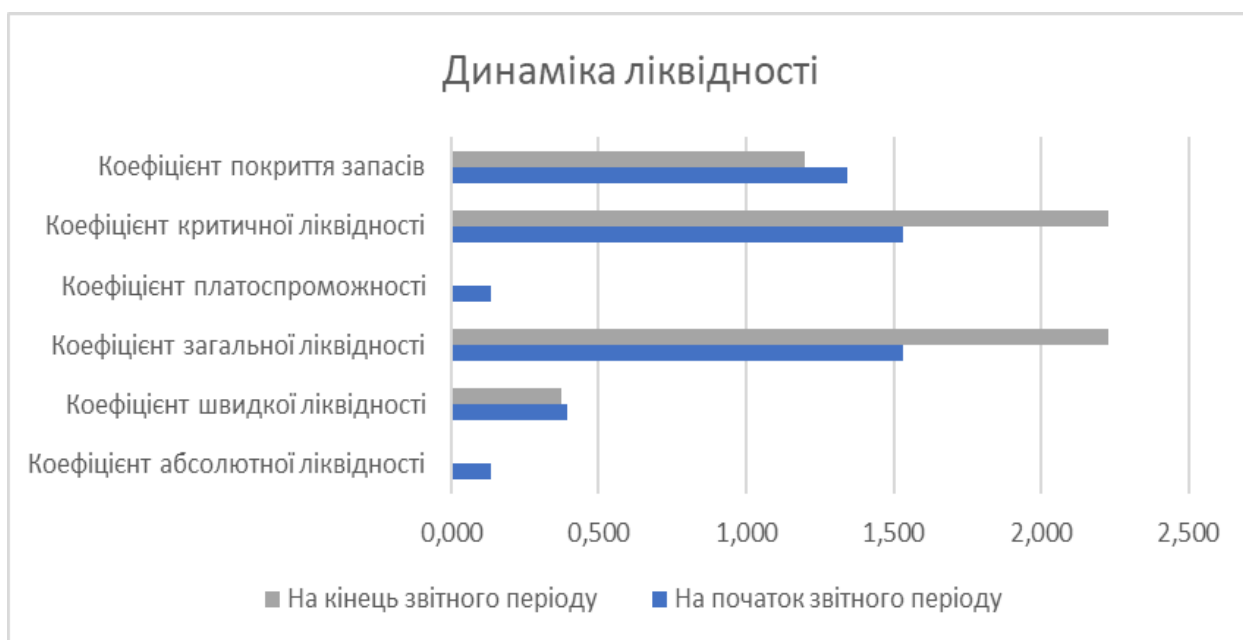

Рисунок 2.16 – Динаміка показників ліквідності[26]

Загальний коефіцієнт ліквідності (коефіцієнт покриття, коефіцієнт поточної ліквідності) дає загальну оцінку платоспроможності підприємства і розраховується за формулою:

$$\kappa_{зл} = \frac{[A_1 + A_2 + A_3]}{\Pi_1 + \Pi_2} \quad (2.1)$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності – цей коефіцієнт за смисловим значенням аналогічний коефіцієнту покриття, тільки він обчислюється для вузького кола поточних активів, коли з розрахунку виключено найменш ліквідну їх частину – виробничі запаси. Він обчислюється так:

$$\kappa_{шл} = \frac{[A_1 + A_2]}{\Pi_1 + \Pi_2} \quad (2.2)$$

Матеріальні запаси виключаються не стільки тому, що вони менш ліквідні, а головне через те, що кошти, які можна одержати в разі вимушеної реалізації виробничих запасів, можуть бути істотно нижчими за витрати на їхню закупівлю. Згідно з розрахунками коефіцієнт швидкої ліквідності у

2020 році становив 8,23, а у 2021 році зменшився на 5,79 та становив 2,44. Проте дане значення значення відповідає нормативу.

Отже, на кінець року на 1 гривню поточних зобов'язань припадає 2,44 гривні швидколіквідних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою:

$$K_{ал} = \frac{A_1}{П_1 + П_2} \quad (2.3)$$

Отже, коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, що підприємство на кінець звітного періоду зможе погасити тільки 0,7% своєї короткострокової заборгованості за рахунок найбільш ліквідної частини активів підприємства – грошових коштів. Цей показник знизився у порівнянні до початку звітного періоду, що пов'язано зі зменшенням грошових коштів, яке відбулося більш стрімко, ніж зниження поточних зобов'язань.

Коефіцієнт термінової ліквідності показує, що підприємство на кінець періоду не може повністю погасити свою короткострокову заборгованість за рахунок грошових коштів на рахунку, вилучених коштів від своїх короткострокових вкладень і повернення дебіторської заборгованості. Низький рівень і повільне зростання цього показника пов'язані насамперед зі незначним зростанням дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт загальної ліквідності показує, що у підприємства достатньо коштів, які можуть бути використані для погашення його короткострокових зобов'язань. Обігових коштів досить для погашення короткострокових зобов'язань.

У цілому слід відзначити, що підприємство демонструє гарну поточну ліквідність, але дуже низьку абсолютну і термінову. Пов'язане це із дисбалансом у структурі оборотних коштів (високому рівні дебіторської заборгованості та низькому рівні грошових коштів).

Таблиця 2.9 – Показники ділової активності ТОВ «Україна» [26]

Найменування коефіцієнтів	Розрахунок	На початок звітного року	На кінець звітного року
Загальний коефіцієнт оборотності	$\Phi.2 \text{ рядок } 2000 / ((\Phi.1 \text{ рядок } 1300 \text{ поч.} + 1300 \text{ кін.}) / 2)$	0,75	1,14
Середній період обороту активів	365/загальний коефіцієнт оборотності	486,6 дня	320,1 дня
Оборотність запасів	$\Phi.2 \text{ рядок } 2000 / ((\Phi.1 \text{ } 1100 \text{ на поч} + 1100 \text{ на кінець}) / 2)$	3,14	4,74
Середній період обороту запасів	365/коефіцієнт оборотності запасів	116,2 дня	77 дня
Оборотність дебітор. заборгованості	$\Phi.2 \text{ рядок } 2050 / ((\Phi.1 \text{ рядок } 1125 \text{ на поч} + 1125 \text{ на кін}) / 2)$	7,59	13,18
Середній період погашення дебітор. заборгованості	365/коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	48 днів	27,69 дня
Оборотність власних коштів	$\Phi.2 \text{ рядок } 2000 / ((\Phi.1 \text{ рядок } 1495 \text{ на поч} + 1495 \text{ на кінець}) / 2)$	1,22	1,84
Середній період обороту коштів	365/коефіцієнт оборотності власних коштів	299,18 днів	198,36 днів

Що стосується результатів аналізу коефіцієнтів ділової активності, то вони наступні:

Ефективність використання фірмою всіх наявних ресурсів незалежно від джерел їх залучення, становить на кінець звітного періоду 1,14. Тобто приблизно один раз за звітний період здійснюється повний цикл виробництва і обігу, приносячи відповідний ефект у вигляді прибутку, або 1,14 гривень реалізованої продукції принесла кожна гривня, яка була вкладена в активи. У той же час на початок звітного періоду цей показник був менший. Таким чином, можна зробити висновок, що оборотність коштів підприємства має тенденцію до збільшення.

Показник оборотності запасів виріс на кінець звітний період і складає 4,74, тобто близько 5 разів протягом звітного періоду запаси на підприємстві

використовуються, створюючи виручку від реалізації. Цикл обігу запасів складає 77 днів. Це свідчить про активну виробничу діяльність підприємства, правильне планування закупок запасів, внаслідок чого грошові кошти, які вкладено у запаси підприємства, достатньо швидко обертаються, приносячи дохід. Показник оборотності дебіторської заборгованості суттєво збільшився. Це відбулося тому, що дебіторська заборгованість підприємства зменшилася сильніше, ніж зменшилася виручка від реалізації. Середній період погашення дебіторської заборгованості сягає майже один місяць (27,69 днів).

Швидкість обороту вкладеного власного капіталу складає приблизно 2 рази на рік, або приблизно 198,36 днів. На даному етапі цей показник має досить невисоке значення, але, якщо він буде далі зростати (що означає значне перевищення рівня реалізації над власним капіталом), то це буде означати збільшення кредитних ресурсів і можливість досягнення тієї межі, за якою кредитори починають більше брати участь у справі, ніж власники компанії. У цьому випадку відношення зобов'язань до власного капіталу збільшується, збільшується також ризик кредиторів, і підприємство може мати серйозні фінансові ускладнення, зумовлені зменшенням прибутків.

Рисунок 2.17 – Динаміка показників оборотності[26]

У цілому підприємство демонструє позитивну динаміку за показниками оборотності.

Рентабельність власного капіталу (за валовим прибутком) визначає ефективність використання власних ресурсів для отримання прибутку. Визначається за формулою (2.4):

$$Рвк = \text{Валовий прибуток} / \text{Власний капітал} \quad (2.4)$$

Далі нами були прораховані коефіцієнти рентабельності. Рентабельність власного капіталу (за чистим прибутком) визначає величину чистого прибутку, заробленого кожною гривнею вкладеного власного капіталу. Цей показник є надзвичайно важливим в структурі відносних коефіцієнтів, що демонструють рівень фінансової стійкості та загального фінансового стану підприємства, оскільки чітко відображає залежність між чистим прибутком підприємства, отриманим від ведення виробничо-господарської діяльності, та власним капіталом, який, в даному випадку, сформований за рахунок коштів та майнових цінностей засновників товариства з обмеженою відповідальністю.

Визначається за формулою (2.5):

$$Рвк = \text{Чистий прибуток} / \text{Власний капітал} \quad (2.5)$$

Для дослідження фінансово-економічних показників рентабельності підприємства ТОВ «Україна» нами розраховано коефіцієнти, значення розрахованих коефіцієнтів занесені до табл. 2.11. Розрахунки коефіцієнтів проведені з використанням чистого прибутку, а також розрахунки проведені з використанням прибутку до оподаткування. За результатами проведених розрахунків ми дійшли наступних висновків (Таб.2.10).

Таблиця 2.10 – Показники рентабельності ТОВ « Україна» [26]

Найменування К	Розрахунок з використанням чистого прибутку	Розрахунок з використанням прибутку до оподаткування	Значення на початок зв.року чист.приб прибутку	Значення на початок зв.року. прибуток до опод.	Значення на кінець зв.року. чистого прибутку	Значення на кінець зв.року. прибуток до опод.
Коефіцієнт рентабельн. продажу	Ф.2 рядок 2350/Ф.2 рядок 2000	Ф.2 рядок 2290/Ф.2 рядок 2000	0,37	0,37	0,17	0,17
Коефіцієнт рентабельн. всього капіталу	Ф.2рядок 2350/((Ф.1 рядок 1300 на поч+1300 на кінь)/2)	Ф.2рядок 2290/((Ф.1 рядок 1300 на поч+1300 на кінь)/2)	0,28	0,28	0,19	0,19
Коефіцієнт рентабельн. власного капіталу	Ф.2рядок 2350/((Ф.1 рядок 1495 на поч+1495 на кінь)/2)	Ф.2рядок 2290/((Ф.1 рядок 1495 на поч+1495 на кінь)/2)	0,48	0,48	0,33	0,33
Коефіцієнт рентабельн. виробничих фондів	Ф.2рядок 2350/((Ф.1 рядок 1010+1100 на поч+1010+1100 на кінь)/2)	Ф.2рядок 2290/((Ф.1 рядок 1010+1100 на поч+1010+1100 на кінь)/2)	0,33	0,33	0,23	0,23
Коефіцієнт рентабельн капіталізації	Ф.2рядок 2350/((Ф.1 рядок 1495+1595 на поч+1495+1595 на кінь)/2)	Ф.2рядок 2290/((Ф.1 рядок 1495+1595 на поч+1495+1595 на кінь)/2)	0,48	0,48	0,33	0,33

**Підприємство не сплачує прибуток на податок*

Отже, висновки за результатами аналізу показників рентабельності наступні:

Рентабельність продажів на кінець звітної періоду році зменшилась порівняно з даними на початок звітної періоду. Це може свідчить про те, що протягом звітної періоду були зміни в політиці ціноутворення, і собівартість реалізованої продукції зростала. Відсутність позитивної динаміки цього коефіцієнта свідчить про необхідність перегляду цін або посилення контролю за собівартістю реалізованої продукції.

Розрахунок показника рентабельності капіталу показав, що

підприємство отримує 0,19 гривень чистого прибутку на одну грошову одиницю коштів, які вкладено в активи підприємства станом на кінець звітного періоду. Показник зменшився порівняно з даними на початок року, незважаючи на зростання активів підприємства.

Власники підприємства на кінець звітного періоду отримують 0,33 гривень на кожную гривню, яка ними вкладена. Цей показник знизився порівняно з початком роком. Це пов'язане з тим, що сума власного капіталу зростає більш високими темпами, ніж чистий прибуток підприємства. Однак, завдяки ефекту фінансового важеля, рентабельність власного капіталу залишається більшою, ніж рентабельність всього капіталу підприємства. Однак на кінець року рентабельність власного капіталу майже в два рази більше рентабельності всього капіталу. Це свідчить про те, що підприємство намагається фінансувати свою діяльність за рахунок власних коштів.

Ефективність використання виробничих фондів дорівнює в кінці року 0,23 гривень чистого прибутку вкладену у виробничі фонди. Порівняно з початком роком показник зменшився, що свідчить про погіршення використання виробничих фондів.

Ефективність використання усього довгострокового капіталу, як власного, так і позикового, складає 33% по чистому прибутку. Цей показник зменшився порівняно з минулим періодом. У цілому підприємство показує негативну тенденцію показників рентабельності. У зв'язку з цим підприємству слід вдосконалити систему управління витратами підприємства.

Висновки до розділу 2

В ході дослідження нами з'ясовано, що за останні роки спостерігається постійне зменшення обсягів капіталу, що використовується підприємствами АПК, значне зниження демонструють джерела як власних, так і позикових коштів (а саме довгострокових зобов'язань), що свідчить про спад

господарської діяльності підприємств даної галузі.

Аналізу Балансу ТОВ «Україна» висвітливс небажану тенденцію щодо зношувальності основних засобів; зменшення грошових коштів та їх еквівалентів, а також дебіторської заборгованості, що може призвести до дефіциту фінансових ресурсів. В структурі пасивів Балансу - 65% займають власні кошти підприємства, серед яких 98,2% складає нерозподілений прибуток, але повністю відсутній резервний капітал, що є негативним моментом. Власники підприємства на кінець звітнього періоду отримують 0,33 гривень на кожную гривню, яка ними вкладена. На кінець року рентабельність власного капіталу майже в два рази більше рентабельності всього капіталу підприємства, що свідчить про фінансування діяльності в основному за рахунок власних коштів. Аналіз Звіту фінансових результатів показав зменшення чистого прибутку підприємства порівняно з минулим роком, через збільшення собівартості реалізованої продукції та інших операційних витрат, необхідно звернути увагу управління витратами.

Слід відзначити задовільну фінансову стійкість підприємства, але плече фінансового важеля показало ситуацію щодо дефіциту грошових коштів у підприємства. ТОВ «Україна» має проблеми з абсолютною ліквідністю, що пов'язано зі зменшенням грошових коштів; і терміною ліквідністю, що призводить до того, що підприємство на кінець періоду не може повністю погасити свою короткострокову заборгованість. Підприємство демонструє позитивну динаміку за показниками оборотності, як для сфери своєї діяльності. Це свідчить про активну виробничу діяльність підприємства, правильне планування закупок запасів, внаслідок чого грошові кошти, які вкладено у запаси підприємства, достатньо швидко обертаються, приносячи дохід. Аналіз рентабельності підприємства ТОВ «Україна» показав негативну тенденцію, що свідчить про необхідність перегляду цін або посилення контролю за собівартістю реалізованої продукції. Таким чином, можна дійти до висновку, що підприємство ТОВ «Україна» відчуває дефіцит грошових коштів.

3 НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1 Світовий досвід формування фінансових ресурсів підприємств АПК

У державах з розвинутою ринковою економікою надзвичайно велике значення надається формуванню системи фінансових послуг для аграрного сектору, в тому числі запровадженню широкого спектра механізмів прямої й опосередкованої державної підтримки функціонування ринків сільськогосподарської продукції та розвитку сільських територій.

Регулювання ринку фінансових послуг та розвиток механізмів державної підтримки аграрного сектору забезпечується систематично удосконалюваною законодавчою і нормативною базою, участю держави у фінансуванні відповідних аграрних програм та у створенні необхідних державних і недержавних аграрних інституцій.

Звертаючись до зарубіжного досвіду, потрібно зазначити, що вирішення проблем розвитку аграрного сектору може здійснюватися різноманітними методами, враховуючи особливості його функціонування в конкретній країні. Але всі методи, як правило, спрямовані на максимальний захист національного товаровиробника, підтримку його конкурентоздатності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Так, у США у сфері надання фінансових послуг сільськогосподарським товаровиробникам діють спеціальне Агентство з обслуговування фермерів, Товарно-кредитна корпорація, фермерські гарантійні фонди для кредитування та підтримки страхування ризиків, фермерські кооперативні банки та інші інституції. Ними здійснюються програми товарного кредитування вирощування майбутнього врожаю, визначеного конгресом США по відповідному переліку сільськогосподарських культур, організуються закупівлі надлишків основних видів продовольчих товарів

безпосередньо у виробників, надаються спеціальні фермерські позики для їх розвитку, фінансуються програми консервації фермерами сільськогосподарських земель, розміщених на еродованих або чутливих до змін навколишнього середовища ґрунтах, підтримується страхування сільськогосподарських ризиків, здійснюється кредитування під низькі відсотки для підтримки виробництва стратегічно важливих видів сільськогосподарської продукції з поверненням кредитів виключно у товарній формі тощо.

Для фермерів, які беруть участь у визначених конгресом США програмах, щорічно затверджуються гарантовані державні ціни на сільськогосподарську продукцію. Крім того, після підписання відповідних контрактів фермерам надається можливість отримати некомерційну безвідсоткову позику розміром до 50 % загальної вартості майбутньої продукції. З метою підтримки виробника також передбачена щорічна державна програма (в межах 40 млрд. дол.) для надання допомоги малозабезпеченим верствам населення продуктами харчування через застосування продуктових талонів. Існують ще й окремі державні програми підтримки експорту сільськогосподарської продукції і продовольства [28].

Згідно офіційних джерел, структура банківських кредитів підприємствам АПК визначається конкретними цільовими задачами, які відображені у бізнес-проектах таких підприємств (рис. 3.1).

Конкретна постановка задачі сприяє чіткому визначенню суми коштів, необхідних для її реалізації, а також мотивує підприємство залучати фінансові ресурси від інвесторів та кредиторів.

Так, наприклад, в 2017 р. у США близько 56% кредитів, що були надані сільському господарству від банківського сектору були пов'язані з технічним устаткуванням (закупка та ремонт обладнання, транспортних засобів, витрати на оренду та утримання устаткування тощо). Особливо виділяється стаття «Впровадження технологій». Вона включає в себе фінансування інноваційних підходів до ведення господарської діяльності підприємств

АПК: модернізацію технологій виробництва, впровадження автоматизації та ін [28].

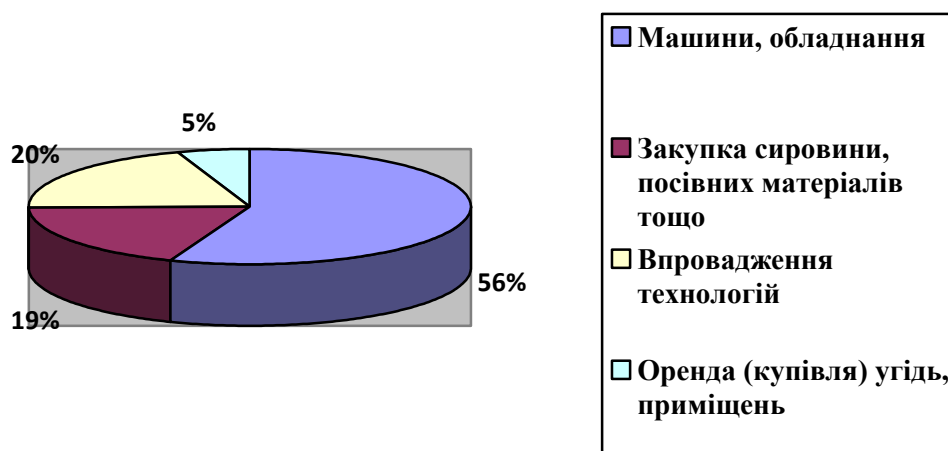

Рисунок 3.1 – Цільова структура кредитів наданих сільському господарству у США .

У Франції поряд з програмами Європейського Союзу та урядовими програмами підтримки розвитку сільськогосподарських товаровиробників запроваджені додаткові спеціальні напрями їх підтримки – через формування відповідних фінансових фондів шляхом впровадження спеціальних податків (у розмірах, що не перевищують, як правило, 1 % від митної вартості реалізованих окремих видів товарів). Наприкінці 90-х років минулого століття таких податків було більше 40.

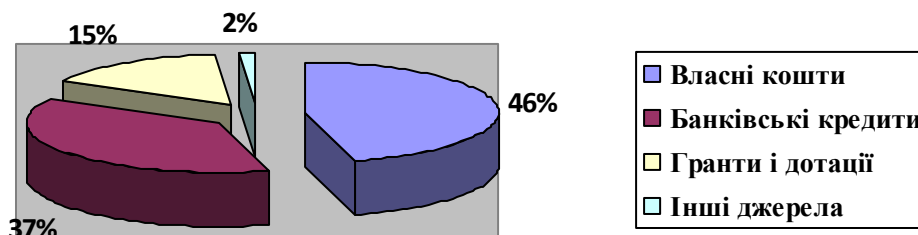
Зібрані кошти спрямовуються на фінансування діяльності професійних організацій виробників окремих видів продукції. Крім того, ці кошти використовуються переважно для забезпечення захисту інтересів товаровиробників, їх інформування та орієнтування щодо кон'юнктури ринків, пошуку партнерів по бізнесу, фінансування виставкових заходів тощо.

Прийнятним для України може бути також досвід Канади, Німеччини, Польщі, Чехії, Латвії, Китаю та інших аграрно розвинених країн, який вимагає додаткового вивчення та професійного узагальнення для

використання з метою підтримки вітчизняних товаровиробників. Загалом аналіз міжнародного досвіду свідчить, що у розвинених країнах обсяги державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників коливаються в межах 30-40 %, а в окремих (зокрема, Японії, Швейцарії) доходять навіть до 70 % вартості виробленої продукції [29].

Сільськогосподарські підприємства Польщі користуються підтримкою Державної Агенції Реструктуризації і Модернізації сільського господарства . У Швеції сільськогосподарські товаровиробники одержують державні субсидії шляхом відшкодування частини їх витрат через щорічне фіксування гарантованого рівня цін і виділення коштів на їх підтримку.

В середньому структура фінансових ресурсів підприємств АПК в країнах Європейського Союзу складається з власних коштів, кредитів, грантів і дотацій державних і приватних фондів та інших джерел (рис. 3.2).

Рисункок 3.2 – Структура фінансових ресурсів середньостатистичного підприємства АПК в країнах ЄС

Відповідно і в Україні має бути запроваджена підтримка аграрного сектору, адекватна значенню галузі і спрямована на забезпечення конкурентоздатності вітчизняної сільськогосподарської продукції.

Це особливо важливо в сучасних умовах, коли наша держава поступово інтегрується до міжнародних продовольчих ринків, та є провідною державою з продовольчої безпеки світу.

Разом з тим, слід відзначити, що запровадження в Україні деяких визнаних у світі механізмів підтримки, негативно оцінюється Міжнародними фінансовими організаціями та Світовою організацією торгівлі. Фахівцями зазначених організацій висловлюються рекомендації щодо недоцільності їх запровадження. Відповідно, слід більш професійно співпрацювати із зарубіжними експертами, ґрунтовніше вивчати наявні тенденції на світовому ринку і в Україні. Це допоможе знаходити кращі рішення та досягати порозуміння при оцінках заходів, які приймаються державою в аграрному секторі.

Важливими факторами організації прогнозованого ринку сільськогосподарської продукції в Україні повинні стати удосконалення механізмів фінансових та товарних інтервенцій, заставних операцій, формування достатніх державних продовольчих резервів. По великому рахунку, методи регулювання продовольчого ринку повинні бути дещо схожими на методи регулювання грошового ринку. Адже регулювання продовольчого ринку, з метою забезпечення передусім стабільності цін, потребує використання відповідних регуляторів - фондів, резервів, механізмів фінансових і товарних інтервенцій, відповідної інфраструктури. Вирішення даного блоку питань обов'язково повинно стати одним із головних пріоритетів сучасної державної аграрної політики [30].

Важливою проблемою, яка потребує термінового розв'язання, є формування конкурентного середовища на ринку фінансових послуг для аграрного сектору.

Нерозвиненість обслуговуючої фінансової інфраструктури, низька питома вага операцій фінансового лізингу, мізерні обсяги кредитування кредитними спілками, відсутність сільськогосподарських кооперативних банків, невизначеність правил поведінки для ефективної діяльності гарантійних установ, страхових та інвестиційних компаній, функціонування малопотужних аграрних бірж, практична відсутність форвардної і ф'ючерсної торгівлі сільськогосподарською продукцією і продовольчими товарами,

нерозвиненість ринку цінних паперів – усе це сьогодні унеможлиблює запровадження повноцінного фінансового обслуговування учасників аграрного ринку. Більше того, така ситуація формує передумови для монопольного застосування завищеної вартості фінансових послуг, стримує розвиток мікrokредитування в сільській місцевості, сприяє широкому неконтрольованому застосуванню негрошових або готівкових форм розрахунків [31].

Підтвердженням відсутності конкурентного середовища на ринку фінансових послуг є надання банківською системою кредитних ресурсів для аграрного сектору за процентними ставками, які перевищували середні ставки при кредитуванні інших секторів економіки, протягом усього періоду незалежності нашої країни на 6 - 8 %.

Такі ж негативні тенденції спостерігаються на ринку страхових послуг, при кредитуванні кредитними спілками, здійсненні лізингу техніки тощо.

Ці та інші фактори негативно впливають на зростання цін на споживчому ринку, знижують інтерес інвесторів до вітчизняного аграрного сектору.

У вирішенні проблем створення сприятливого економічного середовища для ефективного функціонування аграрного сектору важливу роль має відіграти і банківська система України, для якої стабільність національної грошової одиниці та ефективне функціонування банківського капіталу є головними пріоритетами.

Чи не найголовнішою економічною проблемою, яка стримує розвиток аграрного сектору України, залишається нині правова незабезпеченість приватної власності на землі сільськогосподарського призначення. Причому це однаково стосується як юридичних осіб, так і особистих селянських господарств.

Досвід розвинених країн показує, що тільки організована система власності (реєстрація, оцінка тощо) спроможна створити економічне середовище, яке забезпечує вільний рух капіталів, надійний захист власності

та інвестицій, зводить до мінімуму тіньову економіку, дозволяє прискорено вирішувати соціальні проблеми.

3.2 Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства ТОВ «Україна»

Окремо від аналізу фінансово-економічної діяльності ми провели аналіз та оцінку ефективності використання фінансових ресурсів підприємства використавши підхід, що ґрунтується на рейтинговій оцінці економічної динаміки показників суб'єкта господарювання.

Нами проведено дослідження із застосуванням методу нормативної системи значень показників, який передбачає формування еталонної динаміки фінансового стану підприємства та її порівняння з фактичною.

Динаміка кожного показника визначається як темп його зростання (спаду). Нормативна система значень показників включає низку показників, кожному з яких відповідає чітко визначений ранг. Наприклад, якщо обрана система з семи показників, то тому з них, який повинен мати найвищий темп зростання, присвоюється ранг 1, а тому, який повинен мати самий нижчий темп зростання, присвоюється ранг 7.

Дана методика полягає у розрахунку фактичних темпів зростання обраних показників та заміні отриманих величин рангами. За тим же правилом можна отримати реальну динаміку та порівняти її з еталонною. Відхилення реальної динаміки від еталонної, виражене за допомогою коефіцієнта кореляції цих двох рядів, буде репрезентувати інтегральну оцінку цієї реальної динаміки [32]. Вибір показників, які складають нормативну систему значень показників, проводиться на основі фінансових коефіцієнтів. При використанні даного підходу запропонована така система нормативних рангових значень абсолютних показників на базі офіційної фінансової звітності (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Система показників для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Показник	Позначення	Ранг
Чистий прибуток	<i>ЧП</i>	1
Валовий прибуток	<i>ВП</i>	2
Виручка від реалізації	<i>ВР</i>	3
Грошові кошти	<i>ГК</i>	4
Оборотні активи	<i>ОА</i>	5
Поточні зобов'язання	<i>ПЗ</i>	6
Довгострокові зобов'язання	<i>ДЗ</i>	7

В якості еталонної прийнята система нормативних значень показників темпів їх зростання (T), тобто:

$$T_{ЧП} > T_{ВП} > T_{ВР} > T_{ГК} > T_{ОА} > T_{ПЗ} > T_{ДЗ} \quad (3.1)$$

Ми провели інтегральну оцінку підприємства з використанням методу нормативної системи значень показників та виявили динаміку фінансового стану та його відповідність еталонному. З метою оцінки аналізу використання фінансових ресурсів підприємства ТОВ «Україна» було досліджено показники господарської діяльності підприємства (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Вхідні дані для розрахунку показників ТОВ «Україна», тис. грн

Показники	Позначення	2020	2021
Чистий прибуток	ЧП	12358,4	17783,2
Валовий прибуток	ВП	22609,5	19083,1
Виручка від реалізації	ВР	70953,1	46948
Грошові кошти	ГК	3305	117,3
Оборотні активи	ОА	37848,8	56109,9
Поточні зобов'язання	ПЗ	24738,2	25175,8
Довгострокові зобов'язання	ДЗ	0	0

Для прикладу результати інтегральної оцінки динаміки розвитку ТОВ «Україна» за 2020-2021 роки наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Інтегральна оцінка динаміки розвитку ТОВ «Україна» за 2020-2021 роки

Показники	Значення, тис. грн			Фактичні ранги	Еталонні ранги	Відхилення (x)	x ²
	2020	2021	зміни				
<i>ЧП</i>	12358,4	17783,2	1,44	2	1	-1	1
<i>ВП</i>	22609,5	19081,3	0,84	4	2	-2	4
<i>ВР</i>	70953,1	46948	0,66	5	3	-2	4
<i>ГК</i>	3305	117,3	0,04	6	4	-2	4
<i>ОА</i>	37848,8	56109,9	1,48	1	5	4	16
<i>ПЗ</i>	24738,2	25175,8	1,02	3	6	3	9
<i>ДЗ</i>	0	0	0,0	7	7	0	0

Наступним кроком в оцінці є визначення відхилення реальної динаміки розвитку від еталонної за допомогою коефіцієнта кореляції. Коефіцієнт кореляції рангів – це один із показників сили зв'язку (ранговий коефіцієнт кореляції Спірмена). Зробити висновок про практичну значущість отриманих результатів аналізу можна на основі щільності зв'язку фактичних та еталонних рангів за допомогою шкали Чеддока (табл. 3.4).

Коефіцієнт кореляції, розрахований за даними табл. 3.3, дорівнює 0,32. Тобто можна зробити висновок, що у 2020-2021 роках ТОВ «Україна» мав не досить позитивну динаміку фінансово-економічних показників, оскільки на протязі аналізованого періоду зв'язок між фактичними і еталонними рангами згідно зі шкалою Чеддока був помірним. Найшвидшими темпами зростали оборотні активи за рахунок збільшення запасів на підприємстві.

$$R=1-\frac{6\sum x^2}{n*(n^2-1)}, \quad (3.2)$$

де R – ранговий коефіцієнт кореляції Спірмена;

x – відхилення;

n – кількість рангів.

$$R=1-\frac{6*(1+4+4+4+16+9+0)}{7*(49-1)}=1-0,679=0,321.$$

	Столбец 1	Столбец 2
Столбец 1	1	
Столбец 2	0,321429	1

Рисунок. 2 Коефіцієнт кореляції фактичних та еталонних рангів за 2020-2021 роки.

Таблиця 3.4 – Шкала Чеддока

Характеристика сили зв'язку	Відсутній	Слабкий	Помірний	Помітний	Високий	Дуже високий
Показання сили зв'язку	0	0,1-0,3	0,3-0,5	0,5-0,7	0,7-0,9	0,9-0,99

Динаміку коефіцієнта кореляції наочно репрезентує графік (рис. 3.3).

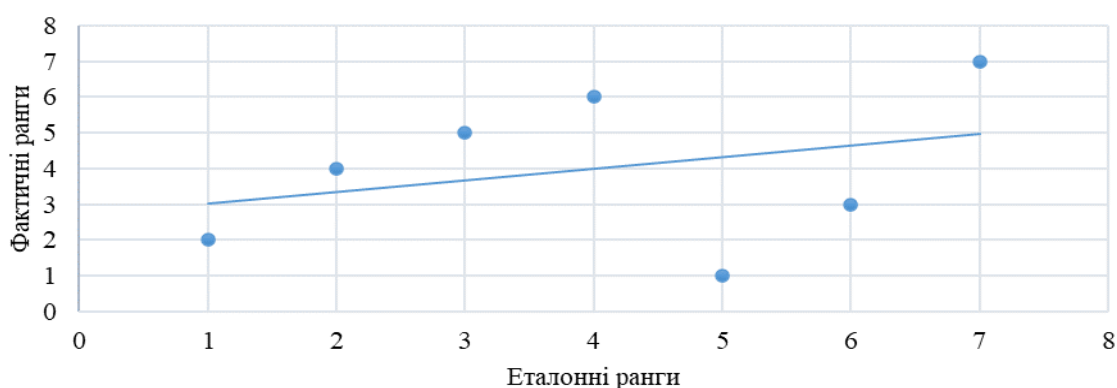

Рисунок 3.3 – Динаміка коефіцієнта кореляції для ТОВ «Україна»

Отже, виходячи з отриманих результатів, можна зробити висновок, що 2021 рік для ТОВ «Україна» був не надто успішним.

Варто зазначити, що дана методика є досить зручною та оперативною, може використовуватись як експрес-оцінка, оскільки не потребує розрахунку великої кількості коефіцієнтів. Однак, проведений аналіз свідчить про недосконалість даної методики, оскільки в деяких випадках неможливо зробити однозначних висновків.

Використання методу нормативної системи значень показників для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємств дає змогу оцінити динаміку економічного розвитку підприємств, проте щоб об'єктивно сказати про ефективність використання фінансових ресурсів підприємства потрібно враховувати всі чинники, що впливають на підприємство.

3.3 Обґрунтування пріоритетних напрямів удосконалення джерел формування фінансових ресурсів на підприємстві

Сільське господарство – одна з пріоритетних галузей України, яка в довоєнних умовах, під час фінансової та економічної криз, в період пандемії COVID 19 була суттєвим донором як державного так і місцевих бюджетів. АПК забезпечує приблизно 16% ВВП країни та в його діяльності зайнято понад 14% робочої сили. Наше сільське господарство намагалося з кожним роком покращувати результати фінансових показників діяльності та здатність до оновлення матеріально-технічної бази виробництва, для можливості виготовлення конкурентоспроможної продукції на світовому продовольчому ринку.

Протягом останніх років стабільно зростала виручка від реалізації сільськогосподарської продукції та товарів, значну частку якої становив експорт. За даними Державної служби статистики України, у січні 2022р. індекс сільськогосподарської продукції порівняно із січнем 2021р. становив 100,9%, у т.ч. у підприємствах – 107,3%, у господарствах населення – 92,3%. Обсяг продукції сільського господарства у фактичних цінах, за розрахунками, становив 21128,0 млн.грн[25].

Виручка від реалізації сільськогосподарської продукції та товарів забезпечує підприємства АПК стабільним джерелом надходження, яке може бути спрямоване на обігові кошти, інвестиції в основний капітал та інші

фінансові потреби. Це також сприяє довгостроковому зростанню та розвитку сектору АПК в Україні. Але ми розуміємо, що в поточних умовах тільки власна виручка не зможе забезпечити гідних умов для розбудови та розвитку підприємств АПК.

Рисунок 3.4 – Індекси сільськогосподарської продукції у 2021-2022 роках

Виручка від реалізації сільськогосподарської продукції та товарів забезпечує підприємства АПК стабільним джерелом надходження, яке може бути спрямоване на обігові кошти, інвестиції в основний капітал та інші фінансові потреби. Це також сприяє довгостроковому зростанню та розвитку сектору АПК в Україні. Але ми розуміємо, що в поточних умовах тільки власна виручка не зможе забезпечити гідних умов для розбудови та розвитку підприємств АПК.

Мрією кожного сільськогосподарського підприємства було виробництво кінцевої продукції з високим ступенем переробки. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 р., яка затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1437-р., була направлена на пошук та оптимізацію джерел фінансових ресурсів та визначення пріоритетів фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств, для можливого розвитку виробництва конкурентоспроможної продовольчої продукції. Особливо

гостро проблема фінансування почала турбувати сільгоспвиробників з часів повномасштабного вторгнення РФ. Сільське господарство зіштовхнулось із такою кількістю проблем, що питання фінансування стало як ніколи актуальним та потребує негайного вирішення. Війна в Україні створила значні проблеми для підприємств АПК, основними з яких є:

Скорочення кредитних ринків, оскільки банки та інші фінансові установи стали більш неохочими до ризику. Це ускладнило для підприємств АПК доступ до фінансування, необхідного для обігового капіталу, інвестицій та інших фінансових потреб.

Високий ступінь невизначеності та нестабільності в українській економіці, що ускладнює підприємствам АПК планування та інвестування в майбутнє. Ця невизначеність також призвела до коливань курсу валют, що може вплинути на прибутковість і життєздатність підприємств АПК, які покладаються на експорт.

Конфлікт завдав шкоди критичній інфраструктурі, такій як дороги, мости та залізничні лінії, що може ускладнити транспортування продукції підприємствами АПК на ринок. Це може призвести до збільшення транспортних витрат і обмеження доступу до ринків, що може вплинути на дохід і прибутковість.

Порушення ланцюга постачання: конфлікт порушив ланцюг постачання, особливо для підприємств АПК, які залежать від імпорту сировини або експорту готової продукції. Це може вплинути на виробничу потужність і дохід, а також збільшити витрати.

Політична нестабільність: конфлікт породив політичну нестабільність в Україні, що може вплинути на довіру інвесторів і ускладнити підприємствам АПК доступ до необхідного фінансування.

Отже, війна в Україні створила значні проблеми для підприємств АПК у доступі до фінансових ресурсів. Ці виклики вплинули на дохід і

прибутковість, а також на здатність підприємств АПК планувати та інвестувати в майбутнє.

Також слід відмітити, що високі темпи інфляції та девальвація національної валюти є викликами для сільськогосподарських підприємств під час війни. Ці проблеми призвели до таких наслідків:

високі темпи інфляції можуть призвести до збільшення витрат на виробництво, що приведе до зниження норми прибутку і ускладнить конкуренцію на ринку;

девальвація національної валюти знизила купівельну спроможність споживачів, що може вплинути на падіння попиту на продукцію АПК, це також може призвести до зниження прибутковості підприємств;

високі темпи інфляції можуть призвести до підвищення процентних ставок, що може вплинути на збільшення вартості обслуговування існуючого боргу підприємств АПК та неможливість розширювати свою діяльність;

девальвація національної валюти може ускладнити доступ до кредитів для підприємств АПК, оскільки кредитори можуть стати менш схильними до ризику;

високі темпи інфляції, девальвація валюти можуть призвести до нестабільності цін на продукти продовольства, що може ускладнити для підприємств АПК планування та інвестиції на майбутнє.

Отже, високі темпи інфляції, девальвація національної валюти є викликами, що можуть вплинути на збільшення витрат виробництва, зменшення доходів та прибутковості, що в свою чергу обмежить здатність підприємств АПК інвестувати та розвивати свою діяльність.

Необхідність виживання в умовах війни, жорсткої конкуренції вимагає від господарюючих суб'єктів пильної уваги до організації фінансування виробництва, вибору оптимальних джерел формування фінансових ресурсів та їх структури.

Ефективне формування ресурсів аграрного підприємства викликає потребу оцінки ефективності фінансових проектів на рівні окремих підприємств. При оцінці ефективності формування ресурсів важливо оцінити терміни та обсяги вкладених фінансових ресурсів і отриманого прибутку.

Не існує універсальних методів оцінки ефективності формування фінансових ресурсів, кожен з них має свої позитивні і негативні сторони. Орієнтація на якийсь один або кілька критеріїв залежить політики підприємства. Варто зазначити, що з метою пошуку пріоритетних напрямів удосконалення джерел формування фінансових ресурсів для сільськогосподарських підприємств загалом, та для підприємства ТОВ «Україна» зокрема, необхідно впровадити дієву схему фінансового забезпечення підприємств АПК, з урахуванням тих змін в економіці та тих нових ризиків, що з'явилися під час військових дій на території нашої країни.

Існують різні форми фінансового забезпечення підприємств, але узагальнюючи їх можна поділити за чотирма напрямками: самофінансування, бюджетне фінансування, кредитування й страхування з розподілом на системи. Самим розповсюдженим вважаємо самофінансування (використовує кошти власників, кредити банків, прибуток підприємства, амортизаційні відрахування), що здійснюється на засадах самокупності.

Важливим напрямом є кредитування із виокремленням системи страхування майбутнього врожаю, майна та фінансово-виробничих ризиків. Зараз під час військових дій дуже важливим є державне фінансування, бюджетна підтримка, та стимулювання експорту завдяки лібералізації податкової системи та надання митних пільг. Державної підтримки потребують як підприємства так і банківські установи, для організації ефективного процесу взаємовигодного співробітництва.

На сьогодні важливим напрямом фінансування сільськогосподарських підприємств є інвестування представлене системами міжнародного фінансування і стимулювання, в тому числі із використанням принципово схеми фінансування на умовах державно-приватного партнерства (рис.3.5).

Саме така система, на нашу думку, враховує усі можливі засоби формування фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств.

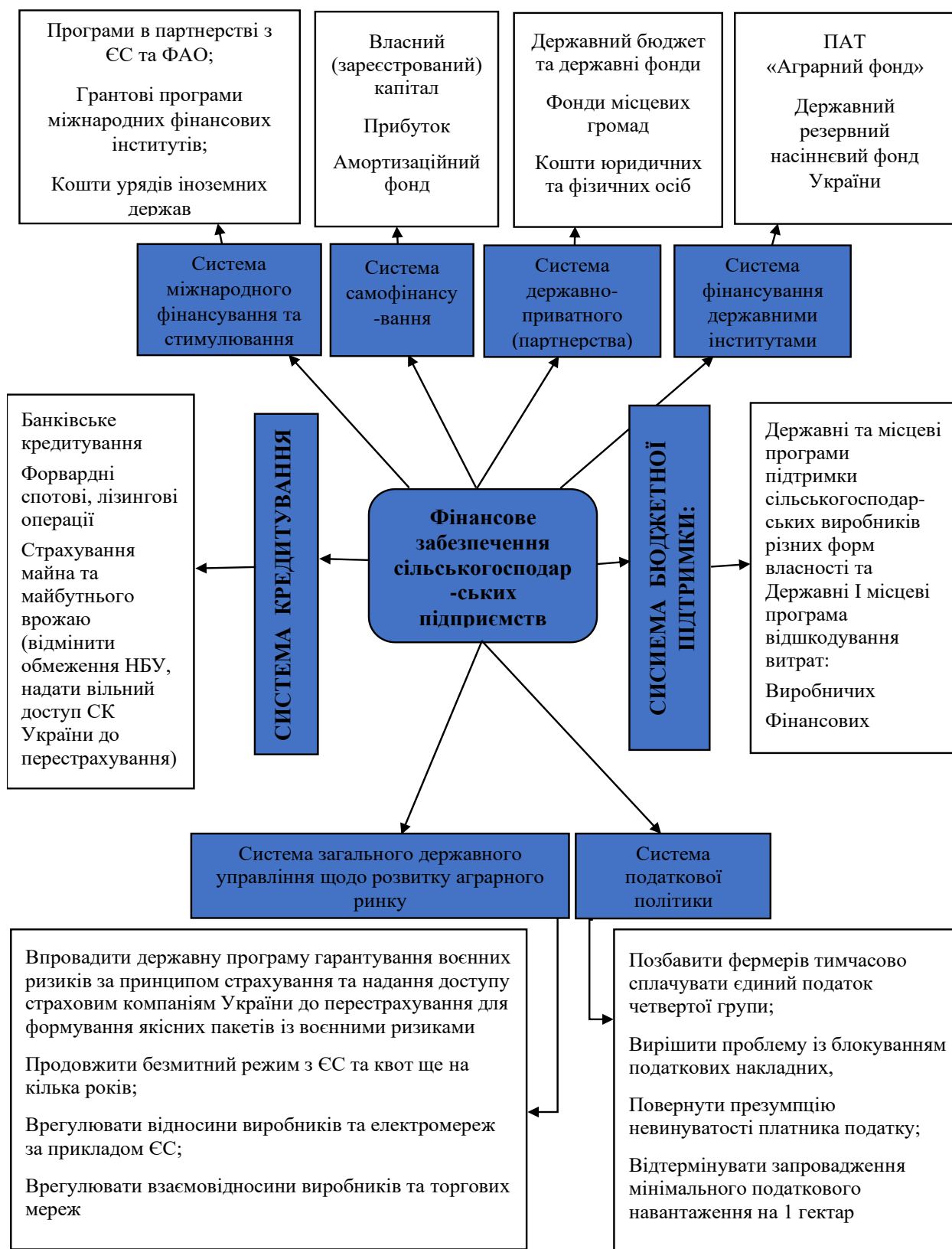

Рисунок 3.5– Схема фінансового забезпечення підприємств АПК [складено автором на основі[33]]

Запропонована схема фінансового забезпечення для сільськогосподарських підприємств, враховує всі поточні проблеми та можливі напрями і методи фінансування сільськогосподарських підприємств. Використовуючи дану схему фінансового забезпечення ми пропонуємо для подолання викликів, з якими зіткнулися підприємства АПК в Україні під час війни, обрати стратегію диверсифікації джерел фінансування та формування партнерських відносин з іншими компаніями. Це може допомогти зменшити їхню залежність від будь-якого окремого джерела фінансування чи ринку та надати їм додаткові ресурси та досвід, щоб орієнтуватися в складному середовищі. В нашій схемі в блоці «Державне управління аграрного ринку» та « Система податкової політики» ми звертаємо увагу на ті проблеми з якими самостійно аграрії не зможуть впоратися, враховуючи втрати завдані військовою агресією РФ.

Диверсифікація джерел фінансування та створення партнерства включають:

1. Пошук фінансування з багатьох джерел: доходи від продажу сільськогосподарської продукції та товарів, програми державної підтримки, банки та фінансові установи, вітчизняних та іноземних інвесторів, отримання грантів. Диверсифікуючи свої джерела фінансування, сільськогосподарські підприємства можуть зменшити свою залежність від будь-якого окремого джерела фінансування.

2. Підприємства можуть створювати спільні підприємства або партнерства з іншими компаніями в тій самій або суміжних галузях. Це може надати їм додаткові ресурси та досвід, а також доступ до нових ринків і клієнтів.

3. Сільськогосподарські підприємства можуть брати участь у краудфандингових кампаніях для залучення коштів від великої кількості інвесторів, що забезпечить їм додаткове фінансування та видимість.

4. Сільськогосподарські підприємства можуть досліджувати інші варіанти фінансування, такі як факторинг або фінансування за рахунок-фактурою, щоб отримати доступ до короткострокового фінансування, що

забезпечить їм грошовий потік, необхідний для роботи та розширення своєї діяльності.

Отже, для подолання викликів, з якими зіткнулися сільськогосподарські підприємства під час війни, стратення диверсифікації джерел фінансування є найбільш ефективною. Використовуючи саме її та співпрацюючи з іншими компаніями, підприємства АПК можуть зменшити свою залежність від будь-якого окремого джерела фінансування та отримати доступ до ресурсів і досвіду, необхідних для ефективного функціонування в складних умовах військового часу та на стратегічну перспективу.

Не слід забувати про те, що одним з основних напрямків фінансового забезпечення підприємства аграрного сектору є пошук внутрішніх резервів по збільшенню прибутковості виробництва і досягненню беззбитковості роботи за рахунок більш повного використання виробничої потужності підприємства, підвищення якості і конкурентоспроможності продукції, зниження її собівартості, раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, скорочення невиробничих витрат і втрат [34].

Також дуже важливо приділити увагу питанням ресурсозбереження: впровадження прогресивних норм, нормативів і ресурсозберігаючих технологій, використання вторинної сировини, організації дієвого обліку та контролю за використанням ресурсів, вивчення і впровадження передового досвіду в здійсненні режиму економії, матеріального і морального стимулювання працівників за економію ресурсів і скорочення невиробничих витрат і втрат.

Ефективність функціонування підприємства в умовах військових дій вимагає виявлення резервів зростання прибутку. Підприємства шукають резерви для зниження собівартості та зростання прибутку, а саме за рахунок збільшення обсягу виробництва найбільш рентабельних товарів, пошуку нових підприємств-виробників для купівлі необхідного обладнання по прийнятним цінам, налагодження нових зв'язків в галузі логістики, пошуку

нових ринків збуту, матеріального стимулювання працівників підприємства за економію матеріальних та енергетичних ресурсів.

Нажаль, як видно з дослідження, формування фінансового забезпечення тільки за рахунок внутрішніх джерел неможливо. Одним з стратегічних напрямів розвитку агропромислового комплексу має бути підтримка аграріїв з боку держави. Агропромисловий комплекс, як один з найважливіших бюджетно-утворюючих галузей економіки, за розрахунками експертів здатний більш ніж удвічі збільшити обсяг сільськогосподарського виробництва. Для такого прориву однією з умов є забезпечення його адаптації до поточних змін, що можливо лише в рамках стратегічного підходу державного управління. Зараз необхідно вдосконалювати механізми співфінансування основних економічних програм, спрямованих на розвиток сільського господарства, враховуючи поточні проблеми пов'язані з втратами галузі АПК під час військових дій, та новими можливостями для вирівнювання умов життя сільського населення.

Бюджет України на 2023 рік спрямований на оборону та перемогу, 43% усіх коштів піде на військові витрати. Водночас для підтримки економіки в бюджеті передбачені видатки на дотації для створення та розвиток бізнесу (1,37 млрд грн) та фонд ліквідації наслідків збройної агресії (19,3 млрд грн) – ці витрати також стосуються сільського господарства[35].

Також Уряд планує розширити фінансування пільгових кредитів через Фонд розвитку підприємництва. У бюджеті на 2023 рік закладено 1 млрд 350 млн грн на будівництво садів для сільського господарства та 20 млрд грн за програмою доступних кредитів 5-7-9[36].

За даними Мінагрополітики у 2022 році 36,5 тисяч аграріїв отримали кредити на 78 млрд.грн. та 98 млн грн у рамках програми 5-7-9. [37]

Лідерами такого кредитування стали п'ять областей України (рис.3.6.), перше місце за обсягами кредитування займає Київська область яка отримала 12 млрд. грн, Вінницька (8 млрд грн), Кіровоградська (7 млрд грн), Дніпровська (5,4 млрд грн), Одеська область (5,3 млрд грн), що це пов'язано

з відновлення фермерських господарств після воєнних дій, що потребує значних вкладень коштів.

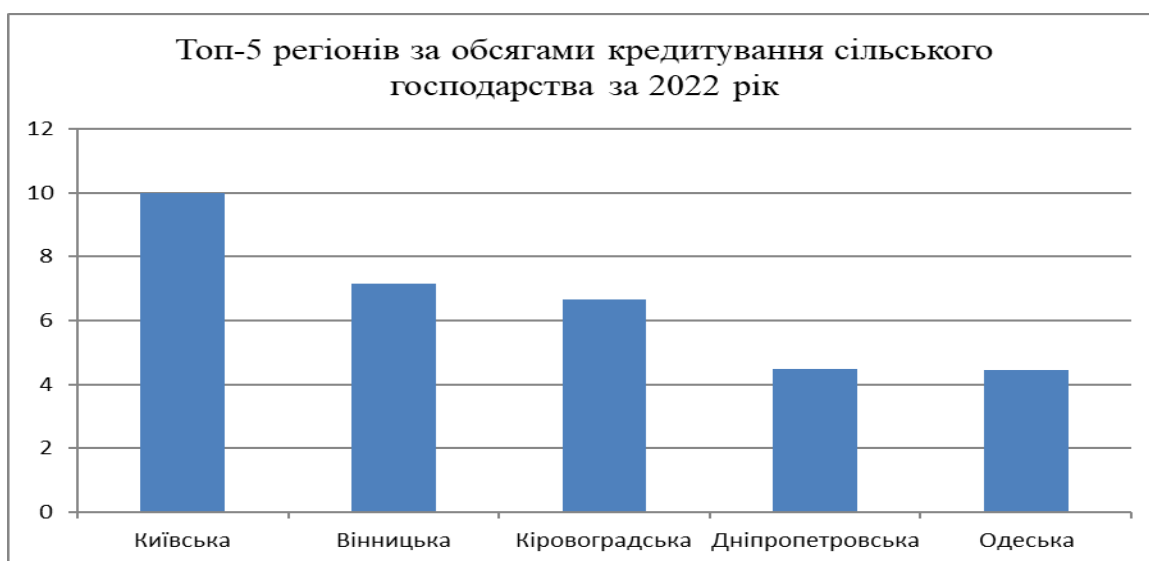

Рисунок 3.6 – Отримання кредитів різними областями[37]

Ці позики та кредитні лінії від банків і фінансових установ надають підприємствам АПК доступ до фінансових ресурсів, необхідних для підтримки їх діяльності під час війни та сприяння їхньому довгостроковому зростанню та розвитку.

Також прийнято рішення про надання фінансової допомоги суб'єктам малого та середнього підприємництва (до яких відноситься досліджуване нами підприємство) для відновлення частково або повністю зруйнованих в наслідок бойових дій виробничих потужностей. Підприємства АПК також можуть скористуватися такою підтримкою.

З початку війни в Україні повністю знищене кожне шосте зерносховище (за даними ГО «Конфліктна обсерваторія»). Фермери можуть отримати компенсацію від Фонду допомоги жертвам збройного вторгнення (вважається що кошти фонду походять від арештованих російських активів в Україні та за кордоном).

Дуже важливим є формування фінансового забезпечення за рахунок інвестицій. Приклади інвестицій вітчизняних та іноземних інвесторів у

підприємства агропромислового комплексу (АПК) України:

Кернел – одне з найбільших підприємств АПК в Україні, що спеціалізується на виробництві та переробці зерна. Компанія залучила значні іноземні інвестиції з таких джерел, як Європейський банк реконструкції та розвитку, Міжнародна фінансова корпорація та приватні інвестиційні компанії.

МХП(Миронівський хлібопродукт) – ще одне велике підприємство АПК в Україні, яке спеціалізується на виробництві та переробці м'яса птиці. Компанія залучила значні іноземні інвестиції з таких джерел, як Міжнародна фінансова корпорація та Європейський банк реконструкції та розвитку.

NCH Capital – це приватна інвестиційна компанія, яка інвестувала в декілька підприємств АПК в Україні, включаючи виробництво та переробку молока, м'яса, а також зберігання та переробку зерна.

Українські Аграрні Інвестиції – це українська інвестиційна компанія, яка інвестує в підприємства АПК в Україні, зосереджені на тваринництві та виробництві зерна.

Інвестиції вітчизняних та іноземних інвесторів забезпечують підприємствам АПК доступ до фінансових ресурсів, необхідних для підтримки їх діяльності під час війни та сприяють їхньому довгостроковому зростанню та розвитку. Вони також можуть забезпечити доступ до нових ринків, технологій і досвіду.

Спільні підприємства та партнерства з іншими підприємствами агропромислового комплексу в Україні можуть стати ефективним способом для підприємств АПК отримати доступ до додаткових фінансових ресурсів і досвіду, а також розширити свою діяльність і охоплення ринку. В роботі нами досліджено декілька прикладів ефективного партнерства :

AgroGeneration — українська агробізнесова компанія, яка створила спільні підприємства з іншими підприємствами АПК в Україні, а також

міжнародними партнерами. Ці спільні підприємства дозволили компанії розширити виробничі потужності та асортимент продукції, а також розширити доступ до фінансування та ринків.

Ukrlandfarming – ще одна українська агропромислова компанія, яка створила партнерства та спільні підприємства з іншими підприємствами АПК в Україні, а також з міжнародними партнерами, що дозволило компанії збільшити земельний банк і виробничі потужності, а також отримати доступ до нових ринків і технологій.

Bunge – це глобальна агробізнес-компанія, яка налагодила партнерські відносини з декількома підприємствами АПК в Україні, включаючи «Агро-Союз» і «Кернел». Ці партнерства дозволили Bunge отримати доступ до багатих сільськогосподарських ресурсів України, а також розширити свою присутність на українському ринку.

Створюючи спільні підприємства та партнерства з іншими підприємствами АПК в Україні, компанії можуть використовувати свої сильні сторони та досвід для досягнення більшої ефективності та конкурентоспроможності на ринку. Це також може надати доступ до додаткових фінансових ресурсів, нових технологій та досвіду.

Отже, ми розуміємо що в даний час, коли країна перебуває в війні, ефективне формування ресурсів аграрного підприємства є першочоговим але дуже складним завданням для підприємств сільського господарства. Але не зважаючи на труднощі, для подальшого ефективного функціонування окремого підприємства важливо визначити оптимальну потребу в ресурсах та забезпечити структуру джерел її формування.

Спираючись на зарубіжний досвід, варто зазначити, що для розв'язання проблем формування фінансових ресурсів агропромислових підприємств потрібна виважена, довгострокова політика як самого підприємства так і держави, щодо розвитку підприємництва сільського господарства та його ролі під час війни та при розбудові національної економіки після перемоги.

Економічно обґрунтоване використання податкових, інвестиційних та цінових механізмів сприятиме виходу сільськогосподарських підприємств з кризового стану, збільшенню їх доходності та збільшенню надходжень до бюджету.

Отже, фінансування сільськогосподарського виробництва має забезпечувати необхідний рівень його розвитку. З цією метою систему управління фінансовими ресурсами варто направити на реалізацію загальної економічної стратегії розвитку підприємства із забезпечення їх достатніми обсягами в чітко визначені терміни, мінімальної вартості та з прийнятними рівнями ризику. Механізм управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств, з вектором на довгострокову перспективу, повинен включати: моделі, засоби, методи та інструменти проведення аналітичних і планово-прогнозних розрахунків виявлення потреби у фінансових ресурсах, джерелах їх формування; виявлення взаємозв'язку між наслідками діяльності й використанням фінансових ресурсів; оцінку та інтерпретацію отриманих результатів. Ключові стратегічні напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємств АПК – управління грошовими потоками, дебіторською заборгованістю, залишками готової продукції та іншими високоліквідними активами, ефективне використання власного капіталу та його примноження; використання можливостей залучення позикових коштів, інвестицій та одержання державної фінансової підтримки.

Висновки до розділу 3

Дослідження зарубіжного досвіду в контексті механізмів формування і фінансових ресурсів підприємств агропромислового комплексу продемонстрував, що вирішення проблем розвитку аграрного сектору може здійснюватися різноманітними методами, враховуючи особливості його функціонування в конкретній країні та в конкретий час. Варто зазначити, що всі методи, як правило, спрямовані на максимальний захист національного

товаровиробника, підтримку його конкурентоздатності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «Україна» за допомогою системи нормативних значень показників показав, що підприємство не досить ефективно використовує фінансові ресурси. У період 2020 та 2021 роки значення коефіцієнта кореляції свідчить про досить високій рівень зв'язку між фактичними і еталонними рангами згідно зі шкалою Чеддока. Тобто можна зробити висновок, що у 2020-2021 роках ТОВ «Україна» мало не досить позитивну динаміку фінансово-економічних показників, оскільки на протязі аналізованого періоду зв'язок між фактичними і еталонними рангами згідно зі шкалою Чеддока був помірним. Найшвидшими темпами зростали оборотні активи за рахунок збільшення запасів на підприємстві.

Визначено що дана методика є досить зручною та оперативною, може використовуватись як експрес-оцінка, оскільки не потребує розрахунку великої кількості коефіцієнтів. Однак, проведений аналіз свідчить про недосконалість даної методики, оскільки в деяких випадках неможливо зробити однозначних висновків.

Запропонована для використання схема фінансового забезпечення для сільськогосподарських підприємств, розроблена О. О. Яцухом в його роботі «Сутність та зміст фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств» на нашу думку повністю відбиває сьогоденні потреби цього сектору економіки. Вона враховує всі можливі напрями та методи фінансування сільськогосподарських підприємств як в мирний час так і в воєнний. Дана схема дозволить підприємствам АПК визначити оптимальність структури фінансових ресурсів, раціональність вкладень фінансових ресурсів в основний і оборотний капітал.

Запропоновано для подолання викликів, з якими зіткнулися підприємства АПК в Україні під час війни, використовувати схему фінансового забезпечення для сільськогосподарських підприємств,

розроблену О. О. Яцухом одночасно впровадивши стратегію диверсифікації джерел фінансування та формування партнерських відносин з іншими компаніями. Це може допомогти зменшити залежність підприємства від будь-якого окремого джерела фінансування чи ринку та надати їм додаткові ресурси та досвід, щоб орієнтуватися в складному середовищі.

Сформовано ключові стратегічні напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємств АПК – управління грошовими потоками, дебіторською заборгованістю, залишками готової продукції та іншими високоліквідними активами; ефективне використання власного капіталу та його примноження; використання можливостей залучення позикових коштів, інвестицій, одержання державної фінансової підтримки та грантових коштів від іноземних фондів підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств України.

Отже, фінансові ресурси є критично важливими для підприємств АПК під час війни для забезпечення безперервності виробництва, ремонту та відновлення пошкодженої інфраструктури, закупівлі ресурсів, впровадження заходів безпеки та отримання кредиту, коли це необхідно.

ВИСНОВКИ

Без ефективного формування джерел фінансових ресурсів сільськогосподарські підприємства не можуть досягти сталого, конкурентоспроможного розвитку в сучасному світі. Достатній обсяг, оптимальна структура та правильний вибір напрямків їх формування є важливими чинниками досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства.

Економічна сутність фінансових ресурсів досліджується як українськими так і зарубіжними науковцями. Сьогодні характерне саме посиленням ролі фінансів у ефективному функціонуванні підприємств.

Дефініція «фінансові ресурси» широко використовується в економічній літературі і в практиці, але в неї вкладають різні значення - від величини грошових коштів на рахунках в банку та інших рахунках до інших показників балансу підприємства. Фінансові ресурси є одним з фундаментальних понять фінансів підприємств. Їхня специфіка виявляється в тому, що вони завжди виступають у грошовій формі, мають розподільний характер і відбивають формування і використання різноманітних видів прибутків і нагромаджень суб'єктів господарської діяльності сфери матеріального виробництва, держави й учасників невиробничої сфери. Значення та роль фінансових ресурсів у сучасних умовах господарювання важко переоцінити. На механізмі забезпечення фінансовими ресурсами підприємств позначилися трансформаційні процеси в економіці що призвело до необхідності адаптації даного механізму до сучасних умов господарювання.

Проте дотепер серед науковців ще немає загальноприйнятої точки зору щодо теорії даного питання. В економічній літературі існує розмаїття точок зору щодо визначення сутності фінансових ресурсів.

Головним моментом у процесі наукового дослідження фінансових ресурсів підприємств, як економічної категорії, є визначення поняття «фінансові ресурси підприємства».

Ототожнюючи фінансові ресурси з активами підприємства, дослідники розглядають загальну сукупність уже вкладених ресурсів, які використовуються і мають приносити вигоди підприємству. З іншого боку, прирівнюючи фінансові ресурси до пасивів, робиться акцент на джерело походження реальних грошових коштів, які були свого часу вкладені у підприємство.

Перший, і другий підходи розглядають обсяг фінансових ресурсів лише на певний момент часу, на який було складено бухгалтерський баланс, і не враховують постійного руху грошових потоків, якими обов'язково супроводжується будь-яка діяльність підприємства.

Аналіз сутності поняття «фінансові ресурси підприємства» дозволив виокремити основні підходи до визначення даної категорії: фінансові ресурси як активи підприємства, фінансові ресурси як пасиви підприємства, фінансові ресурси як грошові накопичення, доходи і надходження.

Кожна точка зору має свої раціональні «зерна». Ототожнюючи фінансові ресурси з активами підприємства, дослідники розглядають загальну сукупність уже вкладених ресурсів, які використовуються і мають приносити вигоди підприємству. З іншого боку, прирівнюючи фінансові ресурси до пасивів, робиться акцент на джерело походження реальних грошових коштів, які були свого часу вкладені у підприємство.

Вивчення точок зору фахівців щодо визначення економічної природи «фінансових ресурсів» дозволило виділити основні ознаки та власності фінансових ресурсів підприємств. Було розглянуто і проаналізовано класифікацію фінансових ресурсів за різними видами та ознаками.

У процесі дослідження наведене авторське трактування визначення «фінансові ресурси підприємств» як поточні і потенційно можливі засоби, які при необхідності можуть бути в наявності, прийняті і використані

підприємствами для формування активів підприємства, грошових резервів, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників, а також для виконання інших завдань з метою забезпечення ефективного розвитку підприємства.

Вивчення основних складових та джерел формування фінансових ресурсів підприємств дозволило виокремити основні фактори, що впливають на формування фінансових ресурсів. Формування здійснюється за рахунок таких джерел: власного капіталу підприємства, позичених і залучених фінансових ресурсів.

Формування фінансових ресурсів є важливою складовою у функціонуванні підприємства та потребує узгодження дій системи управління підприємством, а від управлінського персоналу цілої низки знань, умінь та досвіду за різними напрямками.

Визначено ряд особливостей підприємств АПК, що позначаються на їх функціонуванні в умовах ринкової економіки, доцільно відмітити деякі характерні ознаки фінансових ресурсів, які притаманні їм саме в цій галузі функціонування: сезонність; значна тривалість виробничого циклу; підвищена потреба в кредитних ресурсах; широке використання оренди землі, специфічні правила формування і використання у різних організаційно-правових формах господарств.

Беручи до уваги поточний економічний стан нашої держави, функціонування економіки під час війни можна стверджувати, що для ефективної господарської і фінансової діяльності підприємства, кожний суб'єкт господарювання повинен сформувати власну стратегію управління фінансами. Звісно, після початку збройної агресії минуло більше року і наш сільськогосподарський сектор вже встиг адаптуватись до роботи в умовах воєнного часу, але ще й досі існує ряд проблем, без розв'язання яких неможливо забезпечити нормальне функціонування сільськогосподарського сектору взагалі. При чому проблеми із фінансуванням є одними із перших у роботі сільськогосподарських підприємств.

Можна зробити висновок, що фінансові ресурси необхідні для виживання та розвитку підприємств агропромислового комплексу України під час війни. Сільськогосподарські підприємства стикаються з численними проблемами, такими як порушення ланцюгів постачання, збільшення витрат і проблеми з безпекою, що може призвести до зниження виробництва та доходу. Доступ до фінансових ресурсів, таких як державні програми підтримки, позики та кредитні лінії, інвестиції вітчизняних та іноземних інвесторів, доходи від продажів, можуть допомогти підприємствам АПК подолати ці виклики.

Однак підприємства АПК також стикаються з проблемами доступу до фінансових ресурсів під час війни, такими як нестабільність в економіці та на фінансових ринках, високі темпи інфляції та девальвація національної валюти, підвищений ризик і проблеми безпеки для інвесторів і кредиторів, а також перебої в постачанні ланцюги та логістика. Щоб подолати ці проблеми, підприємства АПК можуть прийняти такі стратегії, як диверсифікація джерел фінансування та партнерства, прийняття стратегій управління ризиками та фінансового планування, а також сприяння інвестиційним можливостям і стимулам для вітчизняних та іноземних інвесторів.

Доступ до фінансових ресурсів має вирішальне значення для виживання та зростання підприємств АПК в Україні під час війни, а стратегії подолання труднощів у доступі до цих ресурсів можуть допомогти підприємствам АПК продовжувати свою діяльність та сприяти зростанню української економіки.

Визначено, якість формування фінансових ресурсів забезпечується впливом багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів: економічних, правових, соціальних тощо. Незважаючи на те, що існує значна кількість фінансових стратегій та різноманітних підходів щодо впровадження фінансового забезпечення для сільськогосподарських підприємств, необхідно впровадити

таку систему, яка була б зрозумілою, аргументованою та враховувала сьогоденні потреби цього сектору економіки, всі можливі напрями та методи фінансування сільськогосподарських підприємств, для подолання викликів, з якими зіткнулися підприємства АПК в Україні під час війни.

Встановлено, що підприємствам АПК, для зменшення залежності від будь-якого окремого джерела фінансування чи ринку, необхідно обрати стратегію диверсифікації джерел фінансування та формування партнерських відносин з іншими компаніями, що зможе надати їм додаткові ресурси та досвід, щоб орієнтуватися в складному середовищі.

Аналіз стану формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств показав, що кількість підприємств в сфері АПК протягом останніх зменшилася. Підприємств середнього розміру у 2020 році стало менше на 6,5%, а у 2021 зросла на 1%. 2022 характеризувався спадом на 1,5%. Загальний приріст у порівнянні з 2019 роком є від'ємним та становить 2,2%. В той же час кількість малих підприємств з 2020 по 2022 спала на 1,3%, 2,2% та 1,1% відповідно. Загальний приріст з 2019 року також є від'ємним та становить 4,6%. Спостерігаються негативна спадаюча тенденція.

Розглядаючи показники вартості капіталу слід зазначити, що у малих та середніх підприємств вартість капіталу мала тенденцію до зростання у 2019-2021 роках, однак вартість капіталу підприємств малих підприємств у 2022 році знизилась на 26%, підприємств середнього розміру у 2022 році залишилась майже незмінною. Під час війни власний капітал великих підприємств АПК зменшився на 36,8 % порівняно з 2021 роком та на 21,8% у порівнянні з 2019.

Спостерігається постійне зменшення обсягів капіталу, що використовується підприємствами АПК, значне зниження демонструють джерела як власних, так і позикових коштів (а саме довгострокових

зобов'язань), що свідчить про спад господарської діяльності підприємств даної галузі.

Отже, вартість капіталу аграрних підприємств має негативний тренд здебільшого така ситуація пояснюється зниженням масового залучення банківських кредитів та зменшенням власного капіталу.

Аналіз структури джерел фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств показав, що останніми роками спостерігаються значні її зміни в бік зростання частки поточних зобов'язань та забезпечень і скорочення частки інших джерел фінансування. Така тенденція свідчить про зниження фінансової стійкості підприємств галузі і зумовлена дефіцитом власних коштів ресурсів та обмеженістю доступу до кредитних ресурсів банківської системи.

Крім того, проведений аналіз дозволив визначити, що обсяги чистого прибутку сільськогосподарських підприємств мали не стабільну тенденцію. Також у 2022 році через початок війни рівень рентабельності різко зменшився.

Розглядаючи показники вартості капіталу слід зазначити, що у малих та середніх підприємств вартість капіталу мала тенденцію до зростання у 2019-2021 роках, однак вартість капіталу підприємств малих підприємств у 2022 році знизилась на 26%, підприємств середнього розміру у 2022 році залишилась майже незмінною. Під час війни власний капітал великих підприємств АПК зменшився на 36,8 % порівняно з 2021 роком та на 21,8% у порівнянні з 2019.

Розглянуто організаційно-економічну характеристику підприємства ТОВ «Україна». Основною спеціалізацією досліджуваного нами підприємства є вирощування зернових культур, соняшника, садівництво. Наведено організаційну структуру підприємства.

Аналізу Балансу виявив, що в ТОВ «Україна» спостерігається небажана тенденція щодо зношувальності основних засобів; спостерігається зменшення грошових коштів та їх еквівалентів, а також дебіторської

заборгованості, що може призвести до дефіциту фінансових ресурсів.

Треба сказати, що в структурі пасивів Балансу - 65% займають власні кошти підприємства, серед яких 98,2% складає нерозподілений прибуток, але повністю відсутній резервний капітал, що є негативним моментом. Власники підприємства на кінець звітної періоду отримують 0,33 гривень на кожную гривню, яка ними вкладена. На кінець року рентабельність власного капіталу майже в два рази більше рентабельності всього капіталу підприємства. Це свідчить про те, що підприємство намагається фінансувати свою діяльність в основному за рахунок власних коштів.

При аналізі Звіту фінансових результатів спостерігається зменшення чистого прибутку підприємства порівняно з минулим роком. Сталося це через збільшення собівартості реалізованої продукції та інших операційних витрат. Таким чином, необхідно звернути увагу на систему управління витратами, особливо пов'язаних з операційною діяльністю.

Слід відзначити задовільну фінансову стійкість підприємства, але плече фінансового важеля показало ситуацію щодо дефіциту грошових коштів у підприємства. ТОВ «Україна» має проблеми з абсолютною ліквідністю, що пов'язано зі зменшенням грошових коштів; і терміною ліквідністю, що призводить до того, що підприємство на кінець періоду не може повністю погасити свою короткострокову заборгованість.

У цілому сільськогосподарське підприємство демонструє позитивну динаміку за показниками оборотності, як для сфери своєї діяльності. Це свідчить про активну виробничу діяльність підприємства, правильне планування закупок запасів, внаслідок чого грошові кошти, які вкладено у запаси підприємства, достатньо швидко обертаються, приносячи дохід.

Аналіз рентабельності підприємства ТОВ «Україна» показав негативну тенденцію. Це свідчить про необхідність перегляду цін або посилення контролю за собівартістю реалізованої продукції.

Таким чином, можна дійти до висновку, що підприємство ТОВ «Україна» відчуває дефіцит грошових коштів.

Запропонована для використання схема фінансового забезпечення для сільськогосподарських підприємств, розроблена О. О. Яцухом в його роботі «Сутність та зміст фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств» на нашу думку повністю відбиває сьогоденні потреби цього сектору економіки. Вона враховує всі можливі напрями та методи фінансування сільськогосподарських підприємств як в мирний час так і в воєнний. Дана схема дозволить підприємствам АПК визначити оптимальність структури фінансових ресурсів, раціональність вкладень фінансових ресурсів в основний і оборотний капітал. Запропоновано використовувати дану схему разом зі стратегією диверсифікації джерел фінансування та формування партнерських відносин з іншими компаніями. Це може допомогти зменшити залежність підприємства від будь-якого окремого джерела фінансування чи ринку та надати їм додаткові ресурси та досвід, щоб орієнтуватися в складному середовищі.

Сформовано ключові стратегічні напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємств АПК – управління грошовими потоками, дебіторською заборгованістю, залишками готової продукції та іншими високоліквідними активами; ефективне використання власного капіталу та його примноження; використання можливостей залучення позикових коштів, інвестицій, одержання державної фінансової підтримки та грантових коштів від іноземних фондів підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Фінанси підприємств. навчальний посібник. Львів. ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
2. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> .
3. Сокурєнко В.В., Швець Д.В. Фінанси підприємств. Підручник 2-ге вид., допов. та перероб. Харків. ХНУВС, 2022. 292 с
4. Гудзь О.Є., Стецюк П.А. Науково-методичне забезпечення формування та реалізації фінансової політики підприємства. Облік і фінанси. 2013. № 2(60). С 69-86.
5. Філімоненков О.А. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: МАУП, 2014. 328 с.
6. Нікола С.О. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. Одеса. Одеський. національний університет ім. І. І. Мечникова. 2020. 206 с.
7. Аніловська Г.Я. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів. 2018. 440 с.
8. Нечипоренко А. В. Тторетичні аспекти формування та використання фінансо-вих ресурсів підприємства. Електронне наукове фахове видання «Ефективна еконо-міка». №11.2020 www.economy.nauka.com.ua
9. Офіційний сайт вікіпедія в Україні: URL: <https://uk.wikipedia.org/>
10. Лапа А.Є. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. *Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ*. Серія: Економічні науки. 2013. № 4 С. 289 -297.
11. Козачок І.А. Формування та управління ефективним використанням фінансо-вих ресурсів підприємства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2011. № 47. С. 227 – 283.
12. Стасюк Л.С. Класифікація фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 4, Т.3. С. 257–261.

13. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія). Навчальний. посібник. 5-те вид., без змін. Київ. КНЕУ. 2008. - 240 с.
14. Дропа Я.Б., Терешко О.М. Формування фінансових ресурсів підприємств в сучасних умовах розвитку фінансової системи. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/01/60-1.pdf>
15. Ковтуненко Ю.В. Фактори зовнішнього середовищякі впливають на вибір стратегії виробничого підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. № 11.2016. С.55-58.
16. Фальченко О.О. Облік власного капіталу за національними та міжнародними стандартами. *Інфраструктура ринку*. №12. 2017. С.196-200
17. Фоміних В. І., Горідько О. В., Якимова В. І. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств та їх оптимізація. *Глобальні та національні проблеми еко-номіки*. 2017. Вип. 20. С. 282-286.
17. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/>
18. Бугас В. В., Коваль А. А. Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Modern Economics*. 2020. №19. С.32-34. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua>
19. Бровко Л.І. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. *Економіка та держава*. № 9.2019.С.57-63.
20. Абрамова І.В., Віленчук О.М., Дема Д.І. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи. Монографія. Житомир: ЖНАЕУ. 2015. 364 с.
21. Гриценко М.Л., Деркач Л.С. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів корпоративного підприємства. *Науковий вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка»*. № 2. 2021.С. 79-87.
22. Громов. О. Сільське господарство під час війни: зміна пріоритетів. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/silске-gospodarstvo-pid-chas-vijni-zmina-prioritet/> (дата звернення: 03.07.2023).

23. Шейко Р.С. Формування фінансових ресурсів підприємств в сучасних умовах кризи фінансової системи. *77-ма Студентська науково-технічна конференція: Секція «Економіка і управління у промисловості»*. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2019. С.550-551

24. Кузнецова Л. В. Банківський кредит як джерело фінансового забезпечення розвитку АПК України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 9-1, частина 1. 2014. с. 183-186.

25. Офіційний сайт державної служби статистики. Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrstat.gov.ua>

26. Офіційний сайт Youcontrol, сторінка даних про ТОВ «Україна» URL:https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/03750581/(дата звернення: 25.07.2023).

27. Дема Д.І. Необхідність державного регулювання діяльності агрохолдингів. *Проблеми економіки, менеджменту та сільської кооперації. матеріали міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Львів, 12-13 травня 2015 р. Львів, 2015. С. 50-52.

28. Кредитування в США. <https://prihodko.com.ua/poslugu/migracziya-do-yevropy/ssha/kredyt-dlya-biznesu-v-ssha/>

29. Дема Д.І. Необхідність державного регулювання діяльності агрохолдингів. *Проблеми економіки, менеджменту та сільської кооперації. матеріали міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Львів, 12-13 травня 2017 р. Львів, 2015. С. 50-52

30. Ващик М.С. Система державної підтримки сільського господарства Польщі. *Економіка АПК*. Київ, 2006. №11. С.149-162.

31. Дорохова Л.М., Куровська Н.О. Стратегічні напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств. *Продуктивність агропромислового виробництва*. Київ, 2014. № 25. С. 8-13.

32. Бугай В.З. Оцінка динаміки розвитку активів підприємств чорної металургії. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Економічні науки*. Запоріжжя, 2008. № 1 (3). С. 28-33.

33. Яцух О. О. Сутність та зміст фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств. *ЕФМ*. 2018. С. 133-146.

34. Недільська Л. В. Стан та шляхи удосконалення фінансового менеджменту сільськогосподарських підприємств. *Вісник ЖНАЕУ*. Житомир. 2014. №.1. С. 303- 310.

35. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність 2022 рік. URL:<https://bank.gov.ua/ua/stability/report> (дата звернення 17.07.2023)

36. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%». Веб-сайт 5-7-9 gov.ua. URL: <https://5-7-9.gov.ua/> (дата звернення 28. 06. 2023)

37.Офіційний сайт Мінагрополітики. Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/>

38. Дернова І. А., Боровик Т. М. Проблеми малого та середнього бізнесу в умовах пандемії COVID -19: Європейський вимір. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку* № 1 (7), 2022р.

39. Батракова Т.І., Веремеєнко Д.С. Проблеми і завдання бізнесу України під час війни та перспективи його розвитку і відновлення. *Ефективна економіка. Дніпровський державний аграрно-економічний університет*.2023р № 6, червень 2023 р. С. 55-62

40. Грабовська Я., Тобенко В. М., Зеваченкова О. Е. Роль малого та середнього бізнесу в економіці країни. Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців. Матеріали II науково-практичної конференції 15 червня 2020 р., ТДАТУ. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/>

41. Kreditanstalt für Wiederaufbau. URL: <https://www.kfw.de/kfw.de-2.htm>

42. Офіційний сайт Національного банку України: [Електронний ресурс]. URL: <http://www.bank.gov.ua>. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/>.

43. Проблеми дешевих кредитів. Сайт Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/problemy-deshevyyh-kredytiv/30803915.html>]

44. Порядок надання фінансової державної підтримки суб'єктам малого та середнього підприємництва : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020%D0%BF#Text>

45. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%». Веб-сайт 5-7-9 gov.ua. URL: <https://5-7-9.gov.ua/> (дата звернення 28. 06. 2023)

46. Уряд вніс зміни в умови Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%». Міністерство фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/uriad_vnis_zmini_v_umovi_derzhavnoi_programi_dostupni_krediti_5-7-9-2477

47. Через війну компанії зіткнулись з падінням бізнесу URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/chez-viynu-80-kompaniy-zitknulisya-z-padinnyam-biznesu-opituvannya-12127062.html>

48. Доступ до кредитів визначає рівень економічного зростання URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/04/27/699542/>

49. European Commission, «HORIZON 2020. The EU frame work programme for research and innovation» [електронний ресурс]. URL: <http://ec.europa.eu>.

50. Think Small First, A «Small Business Act» for Europe // Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European economic and social committee and the Committee of the regions – Brussels, 25.6.2008, COM (2008) 394 final

51. European Commission, «Growth / Internal market, industry, entrepreneurship and SMEs» [електронний ресурс]. – URL: <http://ec.europa.eu>.

52. Bpifrance, the one-stop shop for entrepreneurs. URL: <https://www.bpifrance.com/>

53. Cassa Depositi e Prestiti. URL: <https://www.cdp.it/sitointernet/it/homepage.page>

54. Centrum Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw. URL: <https://www.parp.gov.pl/>.

55. Erasmus for young entrepreneurs. URL: <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>

56. Європейський інвестиційний фонд. URL: <https://www.eif.org/index.htm>

57. Європейський інвестиційний банк. URL: <https://www.eib.org/en/index.htm>

58. Horizon Europe. URL: <https://www.horizon-eu.eu/>

59. Кредитування в США. <https://prihodko.com.ua/poslugu/migracziya-do-yevropy/ssha/kredyt-dlya-biznesu-v-ssha/>

60. Лагунова І.А. Сутність та принципи концепції ризик менеджменту. Актуальні проблеми державного управління. 2018. № 1 (53). С. 44-52

61. Погореленко Н. П., Коваль В. О. Кредитування малого та середнього бізнесу: Аналіз діючих умов та підходи до підвищення ефективності його державної підтримки. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. Том 21. Вип. 4 (47) 2021. С.218-229

62. Кредитування економіки під час війни https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3452500-kredituvanna-ekonomiki-pid-cas-vijni-ak-dvigun-dla-povoennoi-vidbudovi.html#google_vignette

63. Версаль Н. Переваги та недоліки зовнішніх джерел фінансування малих та середніх підприємств в Україні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2020. №1. С. 182-194.

64. Волкова Н.І., Свірідова К.Д. Аналіз проблем кредитування малого та середнього бізнесу в сучасних економічних умовах. *Фінанси, облік, банки*. 2017. №1 (22). С. 55-62.

65. Донець О.Б. Кредитування малого і середнього бізнесу: дисертація кандидата екон. наук (доктора філософії): 08.00.08 / Унів. держ. фіск. служби. Ірпінь, 2017. 259с.

66. Корнилюк Р.В., Корнилюк А.В. Фінансування малого та середнього бізнесу: тенденції, можливості, ризики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. №24. С. 43-50.

67. Стрілець В.Ю. Зарубіжний досвід кредитування малого та середнього бізнесу. *Бізнес-Інформ*. 2019. №3. С. 44-50.

68. Романишин В.О., Уманців Г. В., Сясько І. В. Активізація кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №22. С. 70-77.

69. Юркевич О. М. Галабурда О. А., Завінський А. І. Шляхи залучення капіталу для малого та середнього бізнесу. *Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами. IV Всеукр. наук.-практ. інтернетконф. студентів, аспірантів та молодих вчених*, 18 листоп. 2020 р. Київ. КНЕУ, 2020. С. 532–535.

70. Підтримати малий бізнес. Як Україна відстала від світу. Веб-сайт Еспресо ТВ. URL: https://espresso.tv/article/2017/07/11/malyu_seredniy_bizne (дата звернення 18. 07. 2023)

71. Статистика фінансового сектору. Національний банк України. URL: [https:// bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms](https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms) (дата звернення 28. 08. 2023)

72. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%». Веб-сайт 5-7-9 gov.ua. URL: <https://5-7-9.gov.ua/> (дата звернення 28. 06. 2023).

73. Сич О.А., Волос І.І. Сучасний стан та умови кредитування малого та середнього бізнесу в Україні. *Молодий вчений*. 2018. №2 (54). С. 421-423.

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фіскальна
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди
Товариство з обмеженою відповідальністю "Україна"	за ЄДРПОУ	2022 01 01
Територія ЗАПОРІЗЬКА	за КАТОТГГ 1	03750581
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	UA23080000000090746
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД	240
Середня кількість працівників, осіб 80		01.11
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон вулиця МИРУ, буд. 71, с. ВОЛОДИМИРІВКА, ЯКИМІВСЬКИЙ РАЙОН, ЗАПОРІЗЬКА обл., 72530		2244010

1.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	3,4
Основні засоби :	1010	14 966,3	14 922,6
первісна вартість	1011	26 670,9	28 819,8
знос	1012	(11 704,6)	(13 897,2)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	0,7	0,7
Усього за розділом I	1095	14 967,0	14 926,7
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	28 180,4	46 758,3
у тому числі готова продукція	1103	17 754,8	32 745,6
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 619,5	2 715,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	22,2	2 244,3
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 652,1	4 199,3
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	3 305,0	117,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	69,6	74,9
Усього за розділом II	1195	37 848,8	56 109,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	52 815,8	71 036,6

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7,4	7,4
Додатковий капітал	1410	797,4	797,4
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	27 272,8	45 056,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	28 077,6	45 860,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	4 806,2	6 857,8
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 597,7	2 327,6
розрахунками з бюджетом	1620	3 965,2	126,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	13,8	39,2
розрахунками з оплати праці	1630	105,9	136,2
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	14 249,4	15 688,6
Усього за розділом III	1695	24 738,2	25 175,8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	52 815,8	71 036,6

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	46 948,0	70 953,1
Інші операційні доходи	2120	356,5	14 528,2
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	47 304,5	85 481,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(27 866,7)	(48 343,6)
Інші операційні витрати	2180	(1 046,9)	(24 412,0)
Інші витрати	2270	(607,7)	(367,3)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(29 521,3)	(73 122,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	17 783,2	12 358,4
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	17 783,2	12 358,4

Керівник

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

ЕП Седів Кирило

Андрійович

ЕП СЕРЕДА

НІНА

АНАТОЛІЙВНА

Седів Кирило Андрійович

(ініціали, прізвище)

Середа Ніна Анатоліївна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток Б

06.02.2023 10:40

Додаток
до Порядку підтвердження можливості
чи неможливості виконання платником
податків обов'язків, визначених в
підпункті 69.1 пункту 69 підрозділу 10
розділу XX "Перехідні положення"
Податкового кодексу України
(пункт 1 розділу III)

РІШЕННЯ

щодо можливості чи неможливості своєчасного виконання платником податків свого податкового обов'язку

06.02.2023 р.

№4164/6/08-01-04-05-03

Головне управління ДПС у Запорізькій області, 69107, м. Запоріжжя, проспект Соборний, 166
(найменування контролюючого органу та його місцезнаходження)
повідомляє ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "УКРАЇНА"
(найменування юридичної особи (відокремленого підрозділу) - платника податків

або прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) платника податків - фізичної особи)

0	3	7	5	0	5	8	1		
---	---	---	---	---	---	---	---	--	--

податковий номер платника податків* або серія (за наявності) та номер паспорта**
УКРАЇНА, 71333, ЗАПОРІЗЬКА ОБЛ., КАМ'ЯНСЬКО-ДНІПРОВСЬКИЙ РАЙОН, С. ЗАПОВІТНЕ
ВУЛ. ЦЕНТРАЛЬНА, БУД. 3-Б
(податкова адреса платника податків)

Розглянуто заяву платника та відповідні документи
№ 49319 /6 від 27.12.2022., №4194/6 від 01.02.2023
(вхідний до ДПС номер, дата заяви та документів)

У зв'язку з недостатністю документів, що підтверджують неможливість виконання платником податків податкових обов'язків, пропонується надати такі додаткові документи на підтвердження зазначеної у заяві підстави (підстав) неможливості виконання платниками податків податкових обов'язків***:

Прийнято рішення:

- щодо неможливості своєчасного виконання платником податків свого податкового обов'язку
 щодо можливості своєчасного виконання платником податків свого податкового обов'язку

Підстави:

Наведені платником обставини свідчать про неможливість своєчасного виконання податкових обов'язків щодо дотримання термінів подання звітності, сплати податків та зборів у ДПС у Запорізькій області, реєстрах податкових накладних та розрахунків коригування з 24.02.2023 року, що зумовили подання такої заяви.

http://dms.sfs.local/ais/printBarCode.zul?p0=&p1=Г+У+ДПСУ+У+З.

Print

У разі можливості виплати нарахованої заробітної плати працівникам підрозділів, які знаходяться на територіях, що відносяться до переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) у підприємства виникає можливість виконувати податкові обов'язки щодо сплати податку на доходи фізичних осіб, військового збору та єдиного внеску, які нараховуються з / на заробітну плату згідно норм Податкового кодексу України та Закону України від 08.07.2010 №2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Платники податків, у тому числі щодо своєї філії, представництва, відокремленого чи іншого структурного підрозділу, щодо яких контролюючим органом прийнято рішення про неможливість своєчасного виконання платником податків податкового обов'язку, та у яких відновилася можливість виконувати свої податкові обов'язки, зобов'язані повідомити, контролюючий орган про відновлення можливості виконання платником податків, у тому числі щодо своєї філії, представництва, відокремленого чи іншого структурного підрозділу, податкового обов'язку не пізніше 60 календарних днів з першого дня місяця, наступного за місяцем відновлення таких можливостей платників податків, шляхом подання повідомлення довільної форми (абз. 2 пункту 5 розділу II Порядку підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків, визначених в підпункті 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 29 липня 2022 року N 225, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25 серпня 2022 року за №967/38303).

Платники податків, у тому числі щодо своєї філії, представництва, відокремленого чи іншого структурного підрозділу, у яких відновилася можливість виконувати свої податкові обов'язки, граничний термін виконання яких припадає на період починаючи з 24 лютого 2022 року до дня відновлення можливості платника податків, звільняються від відповідальності за несвоєчасне виконання таких обов'язків, передбачених цим Кодексом, за умови виконання ними таких податкових обов'язків, щодо реєстрації податкових накладних / розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних, подання звітності, сплати податків і зборів, протягом 60 календарних днів з першого дня місяця, наступного за місяцем відновлення таких можливостей платників податків (абз.4 пункту 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України).

Дія Рішення не розповсюджується на наступні податкові періоди, у яких у платника податків виникла можливість виконання податкового обов'язку.

Рішення щодо можливості чи неможливості своєчасного виконання платником податків свого податкового обов'язку може бути оскаржено в адміністративному або судовому порядку.

В.о. начальника Головного управління
ДПС у Запорізькій області

Особа уповноважена особи контролюючого

органу)

П.П.

Рішення отримав

(підпис)

Руслан РАЧИНСЬКИЙ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(дата)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))

* Код за ЄДРПОУ платника податку або реєстраційний (обліковий) номер платника податків, який присвоюється контролюючими органами, або реєстраційний номер облікової картки платника податків - для фізичної особи.

** Для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті.

*** інформація не зазначається у разі прийняття Рішення / попереднє рішення щодо можливості чи неможливості своєчасного виконання платником податків свого податкового обов'язку.

Декларація академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ

– Я, Манучарян Вячеслав Сергійович, студентка 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньої програми «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти: s100medlife@gmail.com

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Управління джерелами формування фінансових ресурсів ТОВ «Україна»

– відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____

Підпис _____

Манучарян В.С.

ПБ (студента)

Дата _____

Підпис _____

Батракова Т.І.

ПБ (наукового керівника)

